HLASY NÁRODA

VOICES OF THE NATION

MĚSÍČNÍK ČESKÉ MISIE V CHICAGU

No 10/2023 Cena $ 2.50 OCTOBER 2023

Slovenské misijní centrum Sedmibolestné Panny Marie v Chicagu

17. září 2023 jsme prožili v Chiagu krásnou slavnost – otevření Slovenského misijního centra s kostelem Sedmibolestné Panny Marie.

Slovenští katolíci v oblasti Chicaga za posledních více než sto roků zbudovali devět farních kostelů, kde se shromažďovali k bohoslužbám a kulturním podnikům a kde byly též slovenské školy. Prvním z těchto kostelů byl v roce 1898 kostel sv. Michaela archanděla na Damen Avenue, dalším Nanebevzetí Panny Marie na California St. v roce 1903, v témže roce sv. Jana Křtitele na Burley Ave. V roce 1906 sv. Josefa na 17th Pl. Dále roku 1907 Svatého Růžence na 108th Ave. V roce 1911 Nejsvětějšího Srdce Ježíšova na Oakley Blvd., roku 1915 sv. Cyrila a Metoděje na Walton St. V roce 1926 sv. Šimona apoštola na California St. A poslední farní kostel sv. Pavla v Chicago Heights v roce 1927. K těmto farnostem bychom pak měli připočítat ještě klášter sester Benediktinek Sedmibolestné Panny Marie v Oak Forest postavený v roce 1965. Postupem času některé farnosti zanikly, některé přešly do rukou jiných národů, nejdéle se slovenské bohoslužby konaly u sv. Šimona Apoštola a v klášteře Sedmibolestné Panny Marie. Klášter byl před několika roky prodán polským řeholním sestrám. Posledním duchovním správcem slovenského původu u kostela sv. Šimona byl Fr. Kristián Libant, který však z Chicaga musel před několika léty odejít a farnost sama se stala pouze filiálkou jiné americké farnosti při reorganizaci kostelů a duchovní správy v chicagské arcidiecézi.

Slováci se však nevzdali své víry, kultury a jazyka a s velkým úsilím se snažili, aby jejich Slovenská misie pokračovala dál. Prozatímně se uchýlili pod střechu České misie v Brookfieldu, kde jim české bratrské společenství podalo pomocnou ruku a Mons. Dušan Hladík se zasadil o to, aby do Chicaga přišel další slovenský kněz. Vše se podařilo

vyřídit pro Fr. Stanislava Bindase, CM z kongragace sv. Vincence z Pauly, která má též ve městě v Chicagu velký klášter a katolickou univerzitu. Po příchodu slovenského kněze začala nová epocha Slovenské misie. Slovenské rodiny se začaly zapisovat jako členové misie, byla zvolena Misijní rada, začaly slovenské mše svaté v neděli i v týdnu. Rozvinula se náboženská výuka ve slovenské sobotní škole, příprava biřmovanců a další kulturní aktivity, například pikniky, vánoční štědrá večeře a mnohé další. Hlavním přáním všech bylo získat vlastní slovenský kostel a s ním misijní centrum, kde by se kromě náboženského života mohly uskutečňovat kulturní podniky, rozvíjet se škola, folklorní činnost tanců a písní, a kde by se soustřeďoval život slovenských organizací, které v oblasti Chicaga dosud aktivně fungují.

Dolar k dolaru se začaly shromažďovat finanční prostředky, lidé štědře přispívali do nedělních sbírek a přinášeli i osobní mimořádné dary. Od prvopočátku se hledal nějaký vhodný objekt, který by si Slováci mohli koupit a zde rozvinout naplno svoji činnost. V průběhu čtyř roků bylo postupně vytipováno asi čtyři nebo pět kostelů s příslušenstvím, ať už to byly opuštěné katolické farnosti nebo nabídky jiných církví. Několik slibných nabídek z různých důvodů zkrachovalo, až nakonec se po asi dvouletém vyjednávání a prvotním nezdaru podařilo domluvit koupi krásného areálu v Palos Hills na jižním předměstí Chicaga od křesťanského společenství Korejců, kteří již nebyli schopni toto místo finančně udržet. Dohodla se cena, bezmála jeden a půl milionu dolarů a podmínky prodeje. Potíž byla s financováním, protože Slovenská misie měla našetřeno jen asi polovinu peněz, žádná banka nechtěla dát půjčku, protože v současné době se církevní objekty neprodávají. Pomohly však velkorysými půjčkami některé místní slovenské organizace, církev na Slovensku, Česká misie v Chicagu a řada rodin a soukromých osob. Tak mohla být uzavřena kupní smlouva, vyplacena v hotovosti požadovaná částka a počátkem července se roznesla mezi krajany radostná zpráva: „Máme slovenské misijní centrum – máme nový slovenský kostel."

Pokračování na str. 10

Fotografie na titulní straně:
Kostel Sedmibolestné Panny Marie a Slovenské misijní centrum v Palos Hills

Sedmibolestná Panno Maria, oroduj za nás!

Matko Krista Ježiše,
kdo ty boly popíše,
jež tvá duše spanilá
na zemi zde cítila?

Simeon tě velebí,
když tvé Božské dítě zří,
světu spása zasvitne,
srdce tvé meč pronikne.

Katy vyslal krutý král,
jaký to byl pro tě žal!
S dítkem prchás z otčiny
do daleké ciziny.

Velkou žalost cítila
tvoje duše přemilá,
když jsi v chrámě, Maria,
svého Syna ztratila.

Když tě došla hrozná zvěst,
odsouzen že Syn tvůj jest,
s křížem jsi ho potkala,
jak jsi nad ním plakala!

S jakým bolem ku kříži
oko tvoje pohlíží,
na němž Syn tvůj jediný
visí po tři hodiny!

A když mrtev Boží Syn,
položen jest na tvůj klín,
kdož tu bolest vypoví
milé matky Kristovy!

Velký zápas dokonán,
ve hrob Ježíš pochován,
srdce tvé však na Syna
stálým bolem vzpomíná.

Ke komu se utečem
v žalosti a bolu svém ,
ne-li k tobě, milostná
Matko sedmibolestná?

Pro ty rány přesvaté
srdci tvému zaťaté
rač nás vzíti v ochranu,
vypros milost na Pánu.

Píseň k růženci sedmibolestné Panny Marie
Poutnický kancionál Salve Regina č. 261

MODLITBA ZA SLOVENSKÚ KATOLÍCKU MISIU

Pane Ježišu Kriste, my slovenskí veriaci,
v pokore prichádzame pred Tvoju tvár a prosíme Ťa,
odpusť nám, čím sme sa prehrešili
proti Tebe a proti svojim bližnym.
Nech Tvoje milosrdenstvo a Tvoja nekonečná láska
nás vnútorne očistí a oslobodí
a zbaví našich zlých predsudkov.
Ty si nás tu zhromaždil a povolal
do svojho spoločenstva.
Preto Ťa prosíme, skrze svoju milosť,
urob z nás jednu rodinu tvojich veriacich.
Daj, aby sme boli jedno ako Ty a Otec ste jedno.
Ty si povedal: "proste a dostanete",
preto obraciame svoje srdcia k Tebe
a prosíme Ťa o požehnanie našich námah,
aby slovenskí veriaci tu v Chicagu,
Ťa raz mohli oslavovať
v Slovenskej katolíckej misii.
Sedembolestná Panna Mária, patrónka Slovenska,
oroduj za nás. Amen.

Tato modlitba vroucně pronášená slovenskými věřícími
v Chicagu mnoho let byla nyní vyslyšena.
Slovenská Katolická Misie má své nové centrum
s kostelem zasvěceným Sedmibolestné Panně Marii
v Palos Hills, IL na předměstí Chicaga.
www.SlovenskaMisia.org

LITURGICKÁ ČTENÍ

29.neděle v mezidobí - 22.října 2023

1. ČTENÍ - Iz 45, 1.4-6

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Tak praví Hospodin o svém pomazaném Kýrovi: „Vzal jsem ho za pravou ruku, abych mu podmanil národy, abych odpásal bedra králů, abych před ním otevřel vrata, aby žádná brána nezůstala uzavřena. Pro svého služebníka Jakuba, pro Izraele, svého vyvoleného, zavolal jsem tě jménem, poctil jsem tě, i když jsi mě neznal. Já jsem Hospodin, jiný není, není Bůh mimo mne. Přepásal jsem tě, i když jsi mě neznal, aby se poznalo od východu slunce i od západu, že mimo mne jiný není. Já jsem Hospodin, a nikdo jiný."

2. ČTENÍ - 1 Sol 1, 1-5b

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Pavel, Silván a Timotej soluňské církevní obci, která je ve spojení s Bohem Otcem a s Pánem Ježíšem Kristem. Milost vám a pokoj! Stále děkujeme Bohu za vás za všechny, když si vás připomínáme ve svých modlitbách. Před naším Bohem a Otcem vzpomínáme bez přestání, jak je vaše víra účinná, láska obětavá a naděje v našeho Pána Ježíše vytrvalá. Víme o vašem vyvolení, bratři Bohem milovaní. Když jsme vám přinesli evangelium, nebyla to jen pouhá slova, naopak: bylo to provázeno projevy moci, činností Ducha svatého a hlubokým přesvědčením.

EVANGELIUM - Mt 22, 15-21

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Farizeové odešli od Ježíše a uradili se, jak by ho chytili za slovo. Poslali k němu své učedníky zároveň s herodovci, aby mu řekli: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a že učíš cestě k Bohu podle pravdy. Nedbáš lidských ohledů, nehledíš totiž na to, čím kdo je. Pověz nám tedy: Co myslíš, je dovoleno platit daň císaři, nebo ne?" Ježíš prohlédl jejich zlý úmysl a odpověděl: „Co mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peníz, kterým se platí daň!" Podali mu denár. Zeptal se jich: „Čí je to obraz a nápis?" Odpověděli: „Císařův." Tu jim řekl: „Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu."

30.neděle v mezidobí - 29.října 2023

1. ČTENÍ - Ex 22, 20-26

Čtení z druhé knihy Mojžíšovy.

Toto praví Hospodin: „Nesužuj přistěhovalce a neutiskuj ho, neboť sami jste byli přistěhovalci v egyptské zemi. Neubližujte vdově a sirotku. Kdybys jim ublížil, že by si mně stěžovali, uslyším jejich stížnost, můj hněv vzplane, zahubím vás mečem, a vaše ženy budou vdovami a vaši synové sirotky. Půjčíš-li peníze někomu z mého lidu, chudákovi, který bydlí vedle tebe, nechovej se k němu jako lichvář. Nežádej od něho úrok. Vezmeš-li si jako zástavu plášť svého bližního, vrať mu ho do západu slunce. Je to pro něho jediná pokrývka, plášť pro jeho tělo. V čem by měl spát? Bude-li si mně stěžovat, uslyším ho, neboť jsem soucitný."

2. ČTENÍ - 1 Sol 1, 5c-10

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Bratři! Vy sami víte, jak jsme se chovali mezi vámi kvůli vám. A vy jste napodobovali nás i Pána, přijali jste nauku v mnohém soužení, s radostí Ducha svatého, takže jste se stali vzorem pro všechny věřící v Makedonii a Achaji. Od vás se přece slovo Páně rozšířilo nejen po Makedonii a Achaji, ale i po všech místech se roznesla zpráva o tom, že jste uvěřili v Boha, takže my o tom už nemusíme nic říkat. Vždyť tam lidé sami o tom vypravují, jakého přijetí se nám u vás dostalo a jak jste se od model obrátili k Bohu, abyste sloužili Bohu živému a pravému a vyčkávali z nebe jeho Syna, kterého vzkřísil z mrtvých, totiž Ježíše; ten nás vysvobozuje od blížícího se Božího hněvu.

EVANGELIUM - Mt 22, 34-40

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Když se farizeové doslechli, že Ježíš umlčel saduceje, shromáždili se a jeden z nich, znalec Zákona, ho chtěl uvést do úzkých a zeptal se: „Mistře, které přikázání je v Zákoně největší?" Odpověděl mu: „'Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.' To je největší a první přikázání. Druhé je podobné: 'Miluj svého bližního jako sám sebe.' Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci."

Slavnost všech svatých - 1. listopadu 2023

1. ČTENÍ - Zj 7,2-4.9-14

Čtení z knihy Zjevení svatého apoštola Jana.

Já, Jan, viděl jsem, jak od východu slunce vystupuje jiný anděl. Držel v ruce pečetidlo živého Boha a zvolal silným hlasem na ty čtyři anděly, kterým bylo dáno škodit zemi i moři: „Neškoďte zemi, ani moři, ani stromům, dokud nepoznamenáme na čele služebníky našeho Boha!" A uslyšel jsem, kolik bylo těch poznamenaných: sto čtyřiačtyřicet tisíc ze všech kmenů izraelského lidu. Potom se podívám, a hle – veliký zástup, který by nikdo nespočítal, ze všech národů, kmenů, plemen a jazyků; stáli před trůnem a před Beránkem, odění bílým rouchem, s palmami v rukou a volali mocným hlasem: „Za svou záchranu vděčíme našemu Bohu, který sedí na trůně, a Beránkovi!" Všichni andělé, kteří stáli okolo trůnu, starců a čtyř bytostí, padli na tvář před trůnem, klaněli se Bohu a volali: „Amen. Chvála, sláva, moudrost, díky, čest, moc a síla přísluší našemu Bohu na věčné věky! Amen." Tu na mě promluvil jeden ze starců a zeptal se mě: „Kdo jsou tihle zde v bílém rouchu a odkud přišli?" Odpověděl jsem mu: „Můj pane, to víš ty." Řekl mi: „To jsou ti, kdo přicházejí z velikého soužení; roucho si do běla vyprali v Beránkově krvi."

2. ČTENÍ - 1 Jan 3,1-3

Čtení z prvního listu svatého apoštola Jana.

Milovaní! Hleďte, jak velikou lásku nám Otec projevil, že se nejen smíme nazývat Božími dětmi, ale že jimi také jsme! Proto nás svět nezná, že nepoznal jeho. Milovaní, už teď jsme Boží děti. Ale čím budeme, není ještě zřejmé. Víme však, že až on se ukáže, budeme mu podobni, a proto ho budeme vidět tak, jak je. Každý, kdo skládá tuto naději v něho, uchovává se čistý, jako on je čistý.

EVANGELIUM - Mt 5,1-12a

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Když Ježíš uviděl zástupy, vystoupil na horu, a jak se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. Otevřel ústa a učil je: „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království. Blahoslavení plačící, neboť oni budou potěšeni. Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví. Blahoslavení, kdo lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni. Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha. Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny. Blahoslavení, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je nebeské království. Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, pronásledovat a vylhaně vám připisovat každou špatnost; radujte se a jásejte, neboť máte v nebi velkou odměnu."

31.neděle v mezidobí - 5.listopadu 2023

1. ČTENÍ - Mal 1,14b – 2,2b.8-10

Čtení z knihy proroka Malachiáše.

Jsem mocný král - praví Hospodin zástupů - moje jméno je hrozné mezi národy. Nyní platí vám, kněží, tento příkaz: Jestli že neuposlechnete a nevezmete si k srdci, abyste vzdávali úctu mému jménu - praví Hospodin zástupů - stihnu vás kletbou. Vy jste sešli z cesty, jste příčinou, že mnozí nedbají o Zákon, porušili jste smlouvu s Levim - praví Hospodin zástupů. Proto i já vás uvrhnu do ponížení a potupy před vším lidem, poněvadž jste nezachovávali mé příkazy. Při udílení rad jste nebyli nestranní. Nemáme snad všichni jednoho otce? Nestvořil nás jeden Bůh? Proč jsme k sobě věrolomní, a tak znesvěcujeme smlouvu našich otců?

2. ČTENÍ - 1 Sol 2,7b-9.13

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Bratři! Počínali jsme si mezi vámi tak něžně, jako když matka hýčká svoje děti; tak jsme po vás toužili, že bychom vám nejraději nejen odevzdali Boží radostnou zvěst, ale dali za vás i vlastní život. Tak velice jsme si vás oblíbili. Přece si ještě vzpomínáte, bratři na naši vyčerpávající námahu: ve dne v noci jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, když jsme vám hlásali Boží evangelium. A proto i my bez ustání děkujeme Bohu za to, že když jste nás uslyšeli kázat Boží slovo, vzali jste ho ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží - vždyť jím skutečně je. A protože věříte, ukazují se na vás i jeho účinky.

EVANGELIUM - Mt 23,1-12

Slova svatého evangelia podle Matouše

Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům: „Na Mojžíšův stolec zasedli učitelé Zákona a farizeové. Dělejte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale podle jejich skutků nejednejte, neboť mluví, ale nejednají. Svazují těžká a neúnosná břemena a vkládají je lidem na ramena, ale sami se jich nechtějí dotknout ani prstem. Všechny své skutky dělají jen proto, aby se ukázali před lidmi. Dávají si zhotovovat zvlášť široké modlitební řemínky a zvlášť velké střapce na šatech, mají rádi čestná místa na hostinách a přední sedadla v synagogách, mají rádi pozdravy na ulicích a když jim lidé říkají ‚Mistře'. Vy však si nedávejte říkat ‚mistr', jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři. A nikomu na zemi nedávejte jméno ‚otec', jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebi. Ani si nedávejte říkat ‚učitel', jenom jeden je váš Učitel - Kristus. Kdo je mezi vámi největší, ať je vaším služebníkem. Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen."

32.neděle v mezidobí - 12.listopadu 2023

1. ČTENÍ - Mdr 6,12-16

Čtení z knihy Moudrosti.

Moudrost září a nevadne, snadno ji vidí ti, kdo ji milují, dává se nalézt těmi, kdo ji hledají. Předchází ty, kdo po ní touží, a ukazuje se jim první. Neunaví se, kdo k ní časně přichází, najde ji, jak mu sedí u dveří. Myslet totiž na ni je svrchovaná prozíravost, kdo kvůli ní bdí, brzy je bez starosti. Vždyť sama obchází a hledá ty, kdo jsou jí hodni, na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jim vychází vstříc.

2. ČTENÍ - 1 Sol 4,13-18

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Nechceme vás, bratři, nechat v nevědomosti o těch, kteří už zemřeli. Nesmíte pro ně truchlit tak jako ostatní, kdo nemají naději. Poněvadž věříme, že Ježíš umřel i vstal z mrtvých, věříme také, že s Ježíšem přivede Bůh k životu i ty, kdo zesnuli ve spojení s ním. Říkáme vám to přece, jak nás Pán o tom poučil: My živí, kteří se dožijeme příchodu Páně, nepředstihneme ty, kdo budou už mrtví. Až totiž bude dán rozkaz, až zazní archandělův hlas a Boží polnice, sám Bůh sestoupí z nebe. Napřed vstanou zemřelí křesťané, potom my, kteří zůstaneme naživu, budeme spolu s nimi uchváceni v oblacích do vzduchu vstříc Pánu. A pak už budeme s Pánem navždycky. Těšte se proto navzájem těmito slovy.

EVANGELIUM - Mt 25,1-13

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům toto podobenství: „Nebeské království je podobné deseti pannám, které vzaly lampy a vyšly naproti ženichovi. Pět z nich bylo pošetilých a pět prozíravých. Pošetilé vzaly sice lampy, ale nevzaly s sebou olej, prozíravé si však vzaly s lampami také do nádobek olej. Když ženich dlouho nepřicházel, začaly všechny podřimovat a usnuly. Uprostřed noci se strhl křik: 'Ženich je tady! Jděte mu naproti!' Tu všechny ty panny vstaly a začaly si upravovat lampy. Pošetilé prosily prozíravé: 'Dejte nám trochu oleje, lampy nám dohasínají.' Ale prozíravé odpověděly: 'Nemůžeme, nestačilo by pak ani nám, ani vám, dojděte si raději k prodavačům a kupte si.' Jakmile však odešly nakoupit, přišel ženich a ty připravené vešly s ním na svatbu a dveře se zavřely. Později přišly i ostatní panny a volaly: 'Pane, pane, otevři nám!' On však odpověděl: 'Amen, amen, pravím vám: Neznám vás.' Bděte tedy, protože neznáte den ani hodinu."

ZPRÁVY Z VLASTI

Zprávy od 1. do 30. září 2023

Politické události

Prezident Pavel na summitu OSN o udržitelném rozvoji

„Česko si je plně vědomo své globální odpovědnosti," řekl prezident Petr Pavel na summitu OSN o udržitelném rozvoji v New Yorku. Na něm země hodnotí pokrok v plnění cílů stanovených před osmi lety v rámci takzvané Agendy 2030. Ta měla podpořit ekonomickou prosperitu, sociální spravedlnost a také ochranu životního prostředí. Pavel vystoupil na plénu jménem skupiny 46 zemí, takzvaných Pathfinders, a zavázal se k naplnění Pařížské dohody.

„V roce 2015 se světoví lídři dohodli na tom, že je třeba učinit naši planetu příjemnější pro život. Bohužel o osm let později je cesta k naplnění cílů udržitelného rozvoje ve velkých nesnázích," řekl Pavel na summitu.

Připomněl následky pandemie nemoci covid-19 i ruské invaze na Ukrajinu, které jsou podle něj „katastrofální". Kromě lidského utrpení vede válka také k potravinové a energetické krizi a má dopady i na plnění cílů udržitelného rozvoje, řekl. Upozornil, že žijeme „v záplavě překrývajících se krizí".

Vyslovil se proto pro „podporu ambiciózních opatření k rychlému plnění cílů udržitelného rozvoje" do roku 2030. Své globální odpovědnosti si je vědomo také Česko, řekl prezident na summitu. Kromě naplnění Pařížské dohody se proto Česká republika chystá přispět částkou čtyř milionů dolarů (asi 92 milionů korun) do Zeleného klimatického fondu na období 2024 až 2027, uvedl Pavel. O kroku už dříve rozhodla česká vláda.

„Zavazujeme se vytvořit národní platformu pro sledování a podávání zpráv o plnění cílů udržitelného rozvoje," doplnil. „Abychom dosáhli společného cíle do roku 2030, musíme naléhavě poukázat na vazbu mezi mírem, bezpečností, rozvojem, klimatem, životním prostředím a lidskými právy, a také klást větší důraz na mír, spravedlnost a silné instituce," uvedl prezident na závěr svého zhruba pětiminutového vystoupení.

Prezident Pavel odsoudil ruskou agresi i při schůzce s předsedou Valného shromáždění OSN Dennisem Francisem. Zdůraznil na ní, že ruský vpád na Ukrajinu je pošlapáním Charty OSN a základních principů, na kterých organizace stojí, sdělil tiskový odbor Hradu.

Kromě Pavla na fóru hovořila například i předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová nebo prezidenti Palau, Sierry Leone či Kuby. Rovněž von der Leyenová ve svém vystoupení zmínila „zničující dopad ruské války na Ukrajině".

Členské státy OSN si v roce 2015 vytyčily dohromady sedmnáct cílů udržitelného rozvoje, které se týkají například boje s chudobou, hladem a násilím, změnami klimatu nebo úsilí o spravedlivější a ekonomicky stabilnější společnost. Český prezident je při této příležitosti mluvčím zemí, které se zaměřují na téma míru, spravedlnosti a silných institucí.

Ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) začátkem září novinářům sdělil, že prezident bude na summitu OSN prezentovat i národní závazky, které se týkají odklonu od fosilních paliv a přechodu k obnovitelným zdrojům, regenerace přírody nebo ochrany ovzduší.

Skupina odborníků před summitem zveřejnila v časopise Science analýzu, podle které se zatím cíle udržitelného rozvoje z většiny nepodařilo přetavit v realitu. Zároveň vyzvala, aby zejména bohaté státy projevily větší solidaritu a aby si tváří v tvář hrozící klimatické krizi stanovily ambicióznější úkoly.

Prezident Pavel, který vedl českou delegaci na zasedání Valného shromáždění OSN v New Yorku, měl v programu i několik dvoustranných schůzek, například s jihokorejským prezidentem Jun Sok-jolem. Mluvili spolu mimo jiné o možnosti korejských investic do takzvané gigafactory v Česku. „Korejská strana má velký zájem na rozvoji spolupráce s Českou republikou v řadě oblastí, nejenom v jaderné energetice, ale například i ve vysokorychlostních tratích, případně vyspělých technologiích," uvedl Pavel po jednání s Jun Sok-jolem.

Pavel se setkal se také s gruzínským premiérem Iraklim Garibašvilim nebo s předsedou Amerického židovského výboru (AJC) Tedem Deutschem.

Sedmnáctiletým řidičům i jejich mentorům poradí aplikace

V říjnu spustí Asociace autoškol s partnery aplikaci pro začínající mladé řidiče a jejich mentory. Od příštího roku totiž budou moct za volant usednout už sedmnáctiletí. V aplikaci zjistí, jaká pravidla pro začínající řidiče budou platit nebo jak a kde se v řízení zdokonalovat. Informace tam najdou i budoucí mentoři.

Díky novele bodového systému bude možné od příštího roku zahájit kurz autoškoly k řízení osobního auta v patnácti letech a šesti měsících. Od sedmnácti let pak budou moci lidé řídit rok auto s dozorem mentora, s podmínkou, že absolvovali klasický výcvik v autoškole včetně složení obvyklých závěrečných zkoušek.

Předpokládá se, že mentory, tedy staršími a zkušenějšími řidiči, ve většině případů budou rodiče, není to ale podmínka. „Mít minimálně deset let řidičský průkaz, pět let nesmí mít řidičský průkaz zadržen, nesmí mít žádný trestný bod," uvedl předseda Asociace autoškol Aleš Hořčička předpoklady, které mentor musí splnit.

Mladý šofér si může určit maximálně čtyři mentory. Asociace autoškol pro ně připravuje dobrovolné školení a spolupracovat mohou i prostřednictvím aplikace. „Nejprve musí dojít k spárování začínajícího řidiče a mentora. Potom nahlásí na obecní úřad, že mohou zahájit společně praktické jízdy," vysvětluje Hořčička.

Aplikace zaznamená čas, trasu a splněné úkoly, například natankování paliva, nasazení sněhových řetězů nebo dolití kapaliny do ostřikovačů. „Jízdní schopnosti prokázal už v autoškole a u závěrečné zkoušky, ale spoustu dalších dovedností, které jsou závislé na klimatických pod-

minkách, na čase, prostoru, infrastruktuře mu právě může pomoci doplnit mentor," podotýká Hořčička.

Je samozřejmé, že mladý šofér nemůže řídit pod vlivem, střízlivý ale musí být při společné jízdě i jeho mentor. Pokud by například řidiče, na něhož má dohlížet, využil jako odvoz z hospody, protože sám je opilý, a vůz by zastavila silniční kontrola, bylo by provinění mentora posuzováno, jako kdyby seděl za volantem.

Pro sedmnáctiletého šoféra platí přísnější limit trestných bodů. Řidičské oprávnění může ztratit už po dosažení šesti bodů, nikoli dvanácti, jak to platí u zletilých řidičů. Z dat Centra dopravního výzkumu vyplývá, že přestupky mezi nejmladšími řidiči jsou výrazně nad průměrem. Ve věkové kategorii do 24 let je problémem spíše alkohol než nepřiměřená rychlost a poměrně časté je také ujetí od nehody.

Ekonomika

České dráhy vykázaly v pololetí po třech letech zisk, pomohl návrat lidí do vlaků i silnější koruna

Skupina České dráhy za první pololetí vykázala hrubý zisk 987 milionů korun, což je meziroční zlepšení o téměř dvě miliardy korun. Loni za první půlrok byla skupina ve ztrátě 931 milionů korun a v pololetí naposledy vykázala zisk v roce 2019. K výsledku přispěl návrat lidí do vlaků, zklidnění trhu s energiemi a silnější koruna. Dle firmy se zlepšila zejména osobní doprava, zisková byla letos i ta nákladní.

Podle zveřejněné pololetní zprávy se v letošním prvním pololetí dařilo všem společnostem ze skupiny, díky čemuž vzrostly tržby o více než tři miliardy na 24,3 miliardy korun. Více než třetinu tržeb tvoří platby z přeprav, které si objednal stát, kraje či obce. Osobní doprava podle pololetní zprávy vykázala hrubý zisk 286 milionů korun. Vzrostl počet cestujících, v prvním pololetí přepravily České dráhy 79 milionů lidí, což je meziročně o šest procent více. K ziskovému půlroku osobní dopravy přispěly vyšší tržby z prodeje jízdenek, oproti loňsku vzrostly o osmnáct procent na 4,6 miliardy korun.

O třetinu vyšší tržby pak měly České dráhy v mezinárodní osobní přepravě. „Tam už přepravujeme více cestujících než v roce 2019. Za oživením jsou hlavně turisté ze zahraničí včetně těch ze zámoří," poznamenal generální ředitel Českých drah Michal Krapinec.

Nákladní doprava vykázala za půlrok hrubý zisk ve výši 481 milionů korun, což je zlepšení oproti loňsku o asi tři sta milionů. ČD Cargo rostl přepravní výkon zejména v zahraničí, působí v sedmi zemích.

Nejvíce rostly tržby za nákladní dopravu v Německu, kde utržil dopravce 1,5 miliardy, meziročně asi o 36 procent víc. O podobnou míru vzrostly tržby i v Polsku na 1,3 miliardy. Vnitrostátní nákladní přeprava stagnovala na sumě zhruba 2,5 miliardy korun. Meziročně dvakrát více Českým drahám vynesl prodej služeb v oblasti telematiky, asi jednu miliardu.

Krapinec uvedl, že byly poslední tři roky náročné. „Ať už jsme řešili covid, válku na Ukrajině nebo enormní nárůst cen energií. V rámci skupiny to mělo dopad především na osobní dopravu. Teď už ale můžeme říci, že jsme obtížné období úspěšně překonali a je před námi nová etapa, kdy se můžeme znovu zaměřit na rozvoj firmy, její růst a další modernizaci i investice," prohlásil Krapinec.

České dráhy ušetřily proti loňskému prvnímu půlroku asi dvanáct procent na trakčních nákladech, za které utratily 2,8 miliardy korun. Dopravci naopak vzrostly osobní náklady o šest set milionů na 8,1 miliardy korun.

Skupinu Českých drah tvoří osobní dopravce a nákladní ČD Cargo. Patří do ní i Výzkumný ústav železniční, poskytovatel datových služeb ČD Telematika nebo poskytovatel ICT služeb ČD Informační systémy. Dohromady firmy zaměstnávaly v loňském roce kolem dvaadvaceti tisíc lidí.

Nová zelená úsporám se znovu otevírá. Stát chce podpořit renovace a zateplování

Stát začíná po letní přestávce opět přijímat žádosti o dotace na energetické úspory v domácnostech. Zatímco dotační program Nová zelená úsporám nejdříve podpoří renovace bytových domů, dva týdny na to se otevře příležitost i ostatním. Ministerstvo životního prostředí plánuje zvýšit zájem o zateplování domů a opravy.

Na začátku výroby je použité, vytříděné sklo. To se následně nadrcené taví a poté dále zpracovává. Na konci procesu z něho vzniknou minerální izolace k zatepleni fasád, vnitřních příček a také střech.

„Ta vlákna mají čtyři mikrony. To je osmnáctkrát tenčí než lidský vlas. Jsou na sobě tak hustě naskládána a prokřížena, že mezi sebou tvoří takové komůrky. V těch se drží vzduch, který je izolantem," popisuje výrobu stavebního materiálu prezident Asociace výrobců minerální izolace Ondřej Šrámek. Podle něho nejvíce energie z domu uniká střechou, k jejímu zabezpečení je proto potřeba třicet až čtyřicet centimetrů izolace.

Na střechách se v současnosti odehrává i nový solární boom. Díky dotacím si fotovoltaiku pořídily desetitisíce domácností. Ministerstvo životního prostředí nyní chce, aby Nová zelená úsporám opět oživila zájem o zateplování budov a velké renovace. „Aby lidé ušetřili za energie a připravili se i na to, že energie už do budoucna nemusí být tak levné jako dříve, to znamená, aby snížili svou spotřebu," popisuje význam úprav domů ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Žádat stát o peníze mohou v klasické Nové zelené úsporám majitelé bytových domů. Od 26. září pak všichni ostatní. Výše dotace přitom činí padesát procent výdajů, v případě obcí dokonce sedmdesát. Sdružení vlastníků a bytová družstva mohou příspěvek získat i předem, stát přitom nabízí také bonus 150 tisíc na nízkopříjmovou domácnost.

„Je to určitě i finanční motivace pro to, aby se snáze rozhodovalo. Aby kývli na renovaci a skutečně renovovali své bytové domy," tvrdí ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Valdman.

Zároveň nový dotační program Oprav dům po babičce nabídne až milion korun na zateplení, zálohově a od nového roku i s možností zvýhodněného úvěru. Majitelé

domů také mohou odejít od plynu. „Měníme ty nejstarší plynové kotle, které jsou staré více než dvacet let. Jsou to ty atmosférické, úplně původní kotle. Nabízíme také podporu na instalaci tepelného čerpadla," dodává Valdman.

Podle programového ředitele Svazu moderní energetiky a poradce ministra životního prostředí Martina Sedláka je pro žadatele důležité přemýšlet o komplexní rekonstrukci. „Tedy skládat jednotlivé kroky, jako je zateplení, výměna oken nebo pořízení rekuperace," popisuje.

Resort životního prostředí již potvrdil, že se jedná o dlouhodobý program. „Poběží měsíce, roky. Není nutné hned první den v deset hodin sedět u počítače. Ta alokace je dostatečně velká," dodává Hladík. V rámci dotačních programů bude k dispozici zřejmě čtyřicet miliard z Modernizačního fondu, který využívá peníze z prodeje emisních povolenek.

Kurzovní lístek
25. 9. 2023 (střed)

EUR, 1 24,380
Kanada, 1 17,038
USA, 1 22,933

Kultura

Zemřela Yvonne Přenosilová. Zpěvačce a redaktorce rádia Svobodná Evropa bylo 76 let

Ve věku 76 let zemřela zpěvačka Yvonne Přenosilová. Patřila k hvězdám československého popu šedesátých let. K jejím hitům patřily skladby Boty proti lásce, Tak prázdná nebo Sklípek. Po okupaci Československa v roce 1968 odešla do emigrace v Německu, do vlasti se vrátila až po sametové revoluci.

Yvonne Přenosilová patřila k hvězdám šedesátých let, už jako šestnáctiletá začínala v Semaforu. Na konkurz zpěvačky pro tehdy populární scénu přišla na dvakrát. Nejprve na falešný konkurs, který skrytou kamerou točil režisér Miloš Forman. Pronikavým hlasem ale zazpívala píseň Malagueña tak, že si získala pozornost – a skutečnou nabídku profesionálně zpívat.

Korepetitor divadla Semafor Karel Mareš ji přizval ke spolupráci se skupinou Olympic v Semaforu. Tehdy Přenosilová zaujala nahrávkou Roň slzy a začalo se jí přezdívat česká Brenda Lee podle interpretky písně v originále.

Záhy Přenosilová spolu s Karlem Gottem, Karlem Hálou a Pavlínou Filipovskou založila skupinu Apollo, v níž uplatnila také svůj komediální talent. Následovaly hity jako Boty proti lásce, Tak prázdná, Loutka na provázku či Sklípek, v nichž vynikl její dravý a syrový pěvecký projev.

Kariéru herečky s typicky zabarveným hlasem zastavily tanky vojsk Varšavské smlouvy, které přijely v srpnu 1968 ukončit do Československa pražské jaro. Jako jedna z prvních signatářek manifestu Dva tisíce slov emigrovala už šest dní po sovětské invazi. „V jedenadvaceti neuvažujete. Nemyslela jsem na to, že už si třeba nezazpívám. Byl to pud sebezáchovy," uvedla později.

Následující čtvrtstoletí pak prožila v Mnichově. Ovládala světové jazyky – její matka byla původem Rakušanka, v rodině se mluvilo i anglicky. Otec za druhé světové války sloužil v britské armádě, v padesátých letech byl vězněn, svou dceru vedl přísně.

Před tím, než se usadila v Německu, zastavila se ve Velké Británii. V polovině šedesátých let ji Angličané, kteří ji slyšeli zpívat naživo, pozvali na několikatýdenní pobyt do Londýna. Mimo jiné vystoupila v britské televizi – ve stejném pořadu jako Rolling Stones. „V roce 1968 jsem na pozvání opětně odjela do Británie, ale pak už bylo všechno jinak," uvedla v pořadu Na plovárně.

Na dřívější pěvecké příležitosti se jí navázat nepodařilo. V zahraničí vystoupila jako zpěvačka už jen na několika koncertech. „Je vám jednadvacet. Neděláte si starosti o penzijní příspěvky, je vám všechno šumafuk. Ne z blbosti, ale z radosti ze života. Žijete pro ten den," nehroutila se prý ze své situace.

Našla místo jako letištní pozemní stevardka, potom se vdala za barona von Shuckmanna a zůstala se synem doma. Od roku 1987 začala spolupracovat s Rádiem Svobodná Evropa: „Abych ve ‚Svobodce' pracovala, napadlo Karla Kryla. Vždycky jsem tvrdila, že mě redaktorská práce baví víc než zpívání," říkala.

Do Československa přijela hned po uvolnění hranic v prosinci 1989. „Chtěla jsem za letu vyskočit. Říkala jsem si: Ty babo bláznivá, nejdřív jsi s takovou hrůzou utíkala, tolik se mezi 17. listopadem a 4. prosincem neodehrálo, aby člověk věděl, že jede do jistoty," přiblížila v jednom z rozhovorů své tehdejší pocity. Následný koncert v pražské Lucerně pro ni byl plný emocí. „Bylo to neuvěřitelné," shrnula.

Přestože v té době tvrdila, že se do Čech natrvalo nevrátí, když do Prahy přesídlila Svobodná Evropa, přestěhovala se s ní. Po návratu měla svůj pořad v různých rádiích či jezdila po zemi se svým pořadem, do kterého si zvala zajímavé hosty, občas vystupovala i jako zpěvačka nebo moderátorka. Kývla také na roli ježibaby v muzikálu Rusalka.

Hudebník Petr Janda vyzdvihl silný a nenahraditelný hlas Yvonne Přenosilové. „Byla to jedinečná rock'n'rollová zpěvačka. Měla speciální silný a hluboký hlas, který se tu ještě nenarodil," řekl.

Janda s Přenosilovou poprvé spolupracoval v divadle Semafor, když jí bylo patnáct let. Později ji navštěvoval i v německé emigraci, napsal pro ni tenkrát i melodii k písni Fešák, která vyšla po revoluci.

Česko má sedmnáctou památku na seznamu UNESCO. Uspěl Žatec a jeho chmelařské okolí

Žatec a krajina žateckého chmele se staly součástí světového dědictví UNESCO. O zápisu rozhodl mezivládní Výbor pro světové dědictví na svém 45. rozšířeném zasedání v Rijádu. Pro Českou republiku to znamená již sedmnáctý zápis na Seznam světového přírodního a kulturního dědictví. Zároveň jde o první chmelařskou krajinu na světě, která získala tento status.

Nominace chmelařské krajiny navázala na původní koncept s názvem Žatec – město chmele, který Výbor pro světové dědictví v roce 2018 doporučil přepracovat tak, aby obsahoval i stále produkční krajinu.

„Jsem nesmírně potěšen, že se tuto nominaci podařilo zapsat na seznam světového dědictví, neboť pěstování chme-

le, našeho zeleného zlata, je neodmyslitelně spjato s českou kulturou. Věřím, že nová památka světového dědictví přinese této lokalitě nejen potvrzení jejích výjimečných hodnot, ale i impuls k dalšímu rozvoji, lepší ochranu a posílení spolupráce na poli památkové péče, turistického ruchu či propagace," řekl ministr kultury Martin Baxa (ODS).

Zápis přinese městu nové příležitosti pro rozvoj a propagaci. O umístění na seznam UNESCO usilovalo od roku 2007, kdy bylo ještě samotné město Žatec zapsáno na indikativní seznam. „Jde o sedmnáctý zápis České republiky na tento prestižní seznam, zároveň je to ale vůbec poprvé, co byla zapsána chmelařská oblast. I to svědčí o výjimečnosti, na kterou můžeme být právem hrdí," uvedl starosta Žatce Radim Laibl (ANO).

„Je to pro nás velká prestiž. Dopad to bude mít určitě kladný na celý kraj. UNESCO nám pomůže v tom, abychom už nebyli vnímáni jako špinavý a ošklivý kraj, snažíme se tady o přeměnu regionu," řekl také hejtman Jan Schiller (ANO) a poděkoval všem, kteří dlouhá léta pracovali na zápisu. Zápis na seznam UNESCO zároveň pokládá za velký závazek. „Žatec musí načerpat zkušenosti ve městech, které už jsou v UNESCO déle. Pokud bude potřeba, jsme připraveni pomoci," doplnil hejtman. Zapsaná památka se skládá ze dvou částí, které společně ilustrují cyklus pěstování a zpracování nejznámější odrůdy chmele na světě – Žateckým poloraným červeňákem – a obchodování s ní.

První část tvoří krajina s chmelnicemi a vesnicemi Trnovany a Stekník včetně stejnojmenného zámku. Druhou část představuje historické centrum Žatce spolu s jeho průmyslovou čtvrtí z 19. století, ve které je největší koncentrace staveb spojených se zpracováním chmele a obchodováním. Obě části jsou propojené řekou Ohří. Lokalita a její chmelařské stavební dědictví svědčí o tradici dlouhé přes 700 let, která pokračuje dodnes i přes velké demografické změny v různých obdobích historie. V krajině se nachází řada prvků od tradičních chmelnic přes budovy sloužící k sušení, balení, certifikaci a skladování chmele až po části historické dopravní sítě silnic, železnice, řeky Ohře a dalších vodních toků.

Sport

Kajakář Prskavec má z mistrovství světa potřetí v kariéře stříbro

Vodní slalomář Jiří Prskavec získal na 43. ročníku mistrovství světa ve vodním slalomu ve Velké Británii, konkrétně v Lee Valley v Londýně potřetí v kariéře stříbro na kajaku (MS se odehrávalo 19. – 24. září 2023). Dvojnásobného světového šampiona porazil jen domácí favorit Joseph Clarke. Olympijský vítěz z Ria de Janeira vyhrál o 1,94 sekundy a vybojoval první medaili ze světového šampionátu.

Třetím místem překvapil Maročan Mathis Súdi. Rodák z Francie odsunul ze stupňů vítězů o dvě setiny sekundy Švýcara Martina Dougouda a postaral se o historický úspěch pro africký kontinent. Třicetiletý Prskavec si druhou příčkou navíc s předstihem zajistil účast na olympijských hrách v Paříži, kde bude příští rok obhajovat zlato z Tokia. „Dneska to byl možná jeden z nejtěžších závodů v mé kariéře. Byl jsem asi z té sezony dost unavený. Prostě jsem se nedokázal do poslední chvíle pořádně koncentrovat," řekl vicemistr světa.

Připustil, že mu nakonec pomohlo, když na šampionátu nepostoupil z kvalifikace závodu kanoistů. „I když mě to hodně bolelo, tak ten volný den mi včera hodně prospěl. Byl jsem většinu času u nás na pokoji, odpočíval jsem. Myslím si, že to byly ty rozhodující mentální síly, které dneska hrály v můj prospěch," radoval se.

Na kanálu v Lee Valley získal druhou medaili po úterním triumfu v soutěži hlídek s Jakubem Krejčím a Vítem Přindišem. Ze světových šampionátů má už 11 cenných kovů. Před osmi lety v Londýně získal první ze dvou světových titulů, ale nemrzelo ho, že byl tentokrát druhý.

„Tehdy ještě Joe nebyl zdaleka tak dobrý. Od té doby, co se vytáhl do té světové špičky, tak si myslím, že ho tady nikdy nikdo neporazil. Já jsem dneska se svojí jízdou, nebo oběma těmi jízdami, moc spokojený. Myslím si, že byly čisté, přesné. Zajistil jsem si olympiádu a Joe si to prostě zasloužil. Po právu je mistrem světa. Už bylo taky načase," poznamenal Prskavec.

Jeho kolegové v individuální kategorii neuspěli v semifinále. Obhájce titulu Přindiš skončil na 24. místě. Debutant Krejčí po prvenství v kvalifikaci obsadil 17. příčku.

Závod kajakářek ovládla australská hvězda Jessica Foxová. Navzdory doteku hned na první brance získala čtvrtý titul v této kategorii a společně s úspěchy na kánoi celkově desátý individuální. Finále v Londýně vyhrála s více než sekundovým náskokem před Slovenkou Eliškou Mintálovou, která inkasovala rovněž dvě trestné sekundy. Foxová ziskem čtvrtého titulu na kajaku vyrovnala rekordní bilanci bývalé československé reprezentantky Ludmily Polesné Veberové z 60. let minulého století.

Foxová od začátku vedla. Její náskok se sice z úvodních 2,65 sekundy postupně ztenčoval, ale 1,13 sekundy jí zbylo. Po bronzu na kánoi a zlatu z kajakářských hlídek má z tohoto šampionátu třetí medaili a celkově na MS dvaadvacátou v kariéře. Mintálová světovým stříbrem navázala na loňský dělený evropský titul. Bronz získala Polka Klaudia Zwolińská, která jela jako jediná z medailistek čistě, ale byla pomalejší.

České kajakářky ve finále nestartovaly. Tereza Fišerová vypadla v kvalifikaci a pro Antonii Galuškovou a Amálii Hilgertovou bylo konečnou semifinále. Dvacátá Galušková alespoň získala pro Česko místo na olympijských hrách v Paříži.

* * *

Podle: irozhlas.cz
ct24.ceskatelevize.cz
Připravila
Dominika Brabcová

Slovenské misijní centrum Sedmibolestné Panny Marie v Chicagu

Presbytář kostela Sedmibolestné Panny Marie

Pokračování ze str. 2

Otevření nového kostela bylo stanoveno na neděli po slavnosti Sedmibolestné Panny Marie, patronky Slovenska. Po návratu Fr. Bindase z cesty na Slovensko se počátkem srpna pustili všichni do obnovy a příprav celého areálu. Je skutečně rozsáhlý. Misijní centrum se nachází na adrese 9855 S. Kean Avenue, Palos Hills, IL 60465. Je to na jižní straně, kousek od křižovatky La Grange Road a 95th Street. U vstupu do areálu je velké parkoviště asi pro 70 aut, vlevo při silnici je starší budova fary s dvojitou garáží. Dominantu tvoří kostel se štíhlou věžičkou zakončenou křížem. Do kostela se vstupuje předsíní, která je od chrámu oddělena prosklenou stěnou. Chrámový prostor je pětiúhelníkového tvaru, kde v hlavním vrcholu je vyvýšen presbytář s oltářem, svatostánkem, ambonem a sedadly pro kněze a asistenci. Nad svatostánkem je obraz Sedmibolestné Panny Marie. V zadní části kostela na pravé straně je pódium pro zpěváky a hudebníky a hrací stůl varhan, které jsou umístěné v místnosti za tím, a která je do chrámu otevřena prospektem čelní řady píšťal. Lavice jsou nově čalouněné s klekátky a kostel pojme k sezení asi 200 osob. Vedle chrámové lodi je pěkná zákristie a na druhé straně chodba s několika místnostmi – učebnami a sociálním zařízením. V zadní části budovy je prostorná jídelna pro minimálně 120 – 150 stolujících, vedle ní moderní kuchyně, bar a další příslušenství.

Druhá velká budova je v těsném sousedství kostela. Zde je hlavním prostorem velká tělocvična rozlohy basketbalového hřiště s vysokým stropem. Tento sál se může využívat pro všechny kulturní podniky. Dále je zde menší sál asi pro 60 lidí a opět dvě menší učebny a sociální zařízení se sprchami.

Poslední částí celého areálu je velká zatravněná zahrada, možná velikosti fotbalového hřiště, která se zvedá do mírného svahu. Je to prostor pro pikniky, dětské hry a bezpočet dalších venkovních aktivit.

Je skutečně neuvěřitelné, co za šest týdnů před otevřením slovenského misijního centra dokázal entuziazmus slovenských farníků. Úvahy prvních dnů, že se to zde uklidí a udělají jen nejnutnější úpravy, aby se mohlo začít, se změnily v generální opravu hlavní budovy. Nejprve nastoupili „střechaři," kteří opravili střechy na kostele i kulturním domě, aby tam nezatékalo, následně se začalo s opravou kuchyně, která skončila generální rekonstrukcí. Instala-

Prostor pro scholu, v pozadí nové varhany

Ženy v slovenských národních krojích přinášejí obětní dary ke mši svaté

téři udělali novou kanalizaci, kterou vykopali až do hlavního vedení, následně pak novou instalaci odpadů, vody a plynu uvnitř. Vše postupovalo jako blesk den ze dne. Souběžně se skupina elektrikářů vrhla na nové rozvody v kostele, kuchyni, jídelně a přilehlých místnostech. A pak to začalo – řemeslníci i firmy a donátoři se začali předhánět: „Já zaplatím novou dlažbu v jídelně, já zaplatím novou dlažbu v kostele, já věnuji myčku a smažící pánve do kuchyně, já obstarám všechny kabinety, atd." Slovenské firmy nasadily své dělníky na několik pracovních dnů. Dělalo se od rána do večera a od večera do půnoci, protože když jedna směna odešla, nastoupili další, kteří skončili v zaměstnání a do kostela přišli na druhou směnu dělat třeba až do půlnoci. Byla opravena klimatizace a topení, vyčištěny vzduchovody a protože v kuchyni a zvlášť při velkých akcích nebývá nikdy dost ledniček, byla udělána i celá chladící místnost. Souběžně se zařizovalo vybavení. Fr. Stanislav z diecézního střediska obstaral mnohé ze zrušených kostelů – oltář, svatostánek, sedes a další vybavení pro kostel: kříž, svícny, křtitelnici, klekátka, sochy svatých, obrazy, reliéfy křížové cesty. Čalouníci nově potáhli všechny lavice a do nich byla nainstalována vyklápěcí klekátka, aby se mohlo při mši svaté také klečet. Krásně bylo potaženo i historické sedadlo pro kněze. Ambon, obětní stůl i oltář pod svatostánek byly nově natřeny a nalakovány. Technici udělali v kostele nové ozvučení, nainstalovali mikrofony a reproduktory. V presbytáři byla udělána krásná mramorová dlažba, v chránové lodi položeny mramor imiující velké dlaždice. Souběžně probíhala oprava oken, dveří a jejich ostění, nátěry dřeva a malování stěn. Izolací a sádrokartonem byla obložena zákristie a vymalována. Byl pozván stolař, aby vyměřil prostor na nábytek do zákristie, že se to někdy v zimě udělá – a zatím, do týdne bylo vše hotovo jako dar novému kostelu. Tak bylo možno sem uložit veškeré liturgické potřeby, které misie dostala již před tím. Jeden dobrodinec věnoval všechny liturgické nádoby a náčiní – kalichy, obětní misky, monstranci, zvonky, kropenku a kadidelnici. Další dobrodinci věnovali mešní roucha všech liturgických barev, slavnostní i pro všední dny. Souběžně probíhala instalace píšťalových varhan s cílem, aby poprvé zahrály při otevření kostela. A protože vždy přijde něco nepředvídaného, tak když se navrhlo dát pár zbývajících dlaždic na toalety, zjistilo se, že jsou zde v havarijním stavu veškeré odpady, tak bleskově nastoupili instalatéři a kompletně se vše udělalo nové v nejmodernějším provední a nakonec nejen podlahy, ale celé stěny až po strop se obložily keramickými kachlemi. Nelze vyjmenovat všechny práce, které byly vykonány. Nesmíme však zapomenout na další brigády o sobotách i přes týden, kdy mužové i ženy provádli úklidové práce, zahradní úpravy a ořezání stromů, kdy dobrovolníci připravovali svačiny, obědy a další občerstvení. Ve finále se pak opět čistilo a úmývalo, stavěly stoly a židle, naposledy v tělocvičně, když hrozil v neděli na slavnostní otevření déšť, tak se vevnitř připravily stoly a několik set židlí k sezení. Ještě tu poslední sobotu bylo na zahradě postaveno zastřešené pódium pro účinkující a tanec a řada stanů a nakonec i velká hranice dříví pro zítřejší oheň. Otci Stanislavovi i všem pracovníkům patří velké uznání a upřímný dík za „veledílo," které bylo v tak krátké době vykonáno.

Konečně nastal dlouho očekávaný den otevření Slovenského misijního centra 17. září – a od rána lilo jako z konve. Přece se však nakonec na chvíli nebe smilovalo, a tak úderem jedenácté hodiny vykročil ze zákristie slavnostní průvod k zahájení ceremoniálu venku před kostelem. Hlavním celebrantem byl Fr. Stanislav Bindas, slovenský misionář, koncelebranty Fr. Metoděj, františkán ze Slovinské misie v Lemont a Mons. Dušan Hladík, český misionář z Brookfieldu. Před slavobránou chráněnou velkým stanem Fr. Stanislav slavnost zahájil a potom všechny zúčastněné přivítal předseda Slovenské misie pan Jan Hudáček. Pak zazněly hymny – Slovenská, Americká a Česká a v úvodním projevu předneseném nejprve slovensky a pak anglicky bylo připomenuto, co zde dnes slavíme *(celý projev je na str. 13).*

Následovalo symbolické přestřižení pásky, kde vedle duchovního správce a předsedy misie byla i slovenská honorární konzulka paní Rosemary Macko Wisnosky a zástupci Slovenské školy a folklorního souboru Veselica. Za zvuku písně O, Maria bolestivá, doprovázené lidovými nástroji pak všichni vstoupili do chrámu.

Fr. Stanislav Bindas zahájil mši svatou a v úvodu nový kostel požehnal a prostor i všechny přítomné pokropil svěcenou vodou za zpěvu písně „Nech ten chrám zaplaví svetlo sviec jaglavé,"

kterou doprovodila chrámová schola.

Potom Mons. Dušan Hladík posvětil varhany. Řekl přítomným, že původně pocházejí ze slovenského kostela Nanebevzetí Panny Marie na California ulici, odkud byly před mnoha léty darovány České misii, kde v kostele v Brookfieldu pak hrály asi deset let, než byly pořízeny varhany nové. Tyto pak byly uloženy v depozitáři, až nastane příležitost a ta přišla nyní. Tak budou opět hrát ve slovenském kostele pro slávu Boží. Mons. Hladík také poděkoval panu Josefu Blahušovi z Vyššího Brodu v jižních Čechách, který mu pomáhal tyto varhany zde postavit. Po žehnací modlitbě poprvé zazněly varhany v plénu a pak doprovodily chvalozpěv Sláva na výsostech Bohu.

V homílii Fr. Stanislav přirovnal otevření nového kostela k narození dítěte v rodině. Je to neopakovatelná událost. Když jako kněz misijní společnosti sv. Vicence odcházel na studia do Španělska, toužil jít hlásat evangelium do dalekých zemí. Později byl v roce 2011 pověřen duchovní správou misijní stanice sv. Petra a Pavla na Hondurasu a již o rok později tam otvírali v jedné dědince první kostel Panny Marie Guadalupské, potom za jeho působení následovalo v různých vesnicích dalších 8 kostelů. Tento zde v Chicagu je desátký kostel, který se svými farníky zbudoval. „Toužil jsem hlásat Boží slovo lidem v dalekých zemích a nikdy jsem netušil, že v daleké zemi budu hlásat evangelium vlastním lidem – Slovákům. Pán Bůh to tak chtěl," řek otec Stanialav. Dále připomněl, že cílem misie je vytvářet společenství, mít také místo, kde by se lidé scházeli, kde by oslavovali Boha a také se posvěcovali a očišťovali. Potom vzpomenul, že když před časem dělal anketu, komu zasvětit nový slovenský kostel v Chicagu, jednoznačně to byla odpověď: „Sedmibolestné Panně Marii." Potom otec Stanislav vyzval věřící: „Ať je tento chrám místem, kde se učíme žít podle příkladu Panny Marie, která trpěla se Synem a spolu s ním přinesla oběť jako spolupracovnice na díle vykoupení. Panna Maria nás učí, abychom nenaříkali, ale důvěřovali. Když přicházejí zkoušky, je třeba otevřít své srdce Bohu. Jsme pozváni vytvářet jednotu s Bohem. Ať je tento chrám živým srdcem naší komunity v Chicagu a každý z nás ať se stane duchovním chrámem. Panna Maria, ať nám ukáže, co máme dělat, abychom s Boží pomocí dokázali milovat, sjednotit se a odpouštět."

Velmi krásný byl obětní průvod, kde byly přineseny symbolické dary. Chleba a sůl, hrozny a víno, slovenský znak a vlajka, slovenský kroj, fujara, valaška a opasek, vše jako symboly rodného kraje a kulturního a duchovního dědictví slovenského národa. Nakonec byly přineseny hostie, víno a voda, dary ke slavení eucharistie.

Po svatém přijímání byl posvěcen nový svatostánek, kam bylo uloženo Tělo Kristovo a na znamení jeho Božské přítomnosti bylo zapáleno věčné světlo.

Po závěrečné modlitbě otec Stanislav poděkoval všem, kdo se jakýmkoli způsobem přičinili o nové slovenské misijní centrum a přispěli k jeho otevření a uskutečnění této slavnosti. Jména dárců, pomocníků i organizací budou umístěna na pamětní desce. Fr. Metoděj ze Slovinské misie poděkoval za dlouholetou krásnou spolupráci obou misií a Mons. Hladík poděkoval otci Stanislavovi za osobní spolupráci a všem Slovákům za příklad víry a bratrské společenství v době jejich působení pod střechou České misie v Brookfieldu, vyjádřil obdiv nad vykonanou prací na obnově areálu pro Slovenskou misii a popřál všem, aby neustali ve svém nasazení, protože je třeba pracovat na obnově zbývajících budov a vyrovnat též nemalé dluhy.

Pak měl následovat eucharistický průvod kolem kostela, ale pro nepříznivé počasí se vše odehrálo uvnitř a před vystavenou Nejsvětější svátostí všichni zazpívali chvalozpěv Te Deum laudamus – Bože, chválíme Tebe a bohoslužba byla ukončena svátostným požehnáním. Na závěr ještě zazněla papežská hymna, oslavná píseň Bože čos' ráčil, slovenskému rodu a píseň k Panně Marii, Matce, bolestné. Bohoslužby se zúčastnilo několik set věřících.

Po mši svaté bylo připraveno bohaté pohoštění a piknik. V kuchyni se nabízely tři druhy guláše, dále opékané klobásky, langoše, palačinky a výborné domácí pečivo. Čepovalo se vychlazené pivo, nechybělo dobré vínečko a k dispozici bylo množství nealkoholických nápojů. Hlavní jídelna byla v mžiku obsazena, další místa byla k dispozici v kulturním sále vedle, a protože nakonec vykouklo i sluníčko, mnoho lidí zůstalo venku na zahradě. Nahrnuli se další účastníci slavnosti, takže lidé u kuchyně a baru stáli v dlouhé frontě. Připraveny byly další atrakce – mnoho zábav a her pro děti, na pódiu se střídala taneční skupina Veselica s dětskou skupinou Veselička s národními tanci ve slovenských krojích, hrála lidová muzika a posléze taneční skupina Azyl. Byly dvě bohaté tomboly s hodnotnými výhrami. Tančilo se a zpívalo do pozdních večerních hodin. Mimořádnou atrakcí byla i veliká vatra, ze které šlehal oheň do výšky několika metrů. Poslední účastníci se rozcházeli kolem půlnoci.

Sedmibolestná Panno Maria,
Patronko Slovenska – oroduj
za komunitu Slováků v Chicagu!

Inaugurácia Slovenskej Katolíckej Misie a Kultúrneho centra v Palos Hills v Chicagu

Vážené dámy, vážení páni, ctení hostia, všetci tu prítomní,

Poďme sa spoločne vrátiť do čias 80. rokov 19. storočia, kedy začína história prisťahovalectva Slovákov do Spojených Štátov Amerických. V tom čase viac ako 200 000 Slovákov opustilo svoj rodný kraj. Chudoba, nedostatok práce a národnostný útlak ich motivoval k hľadaniu lepšieho života. Väčšina sa usadila v New Yorku, New Jersey a Pennsylvánii, pracujúci v baniach, oceliarniach a pri výstavbe železníc.

Ich spoločenský život sa sústreďoval pri farnostiach a tak sa postupne vytvorilo vyše 250 rôznych spolkov a združení so zameraním na zachovávanie viery, zvykov a slovenského povedomia.

V roku 1882 sa zásluhou kňaza, národného buditeľa Štefana Furdeka, začali spolky postupne zlučovať a tak vznikla "Prvá katolícka slovenská jednota" a "Slovenská liga". S rastom komunity sa neskôr založila "Prvá katolícka ženská jednota" pod vedením Anny Hurbanovej. Táto organizácia so zameraním na sociálnu starostlivosť funguje až dodnes. Furdek bol tiež zakladateľom časopisu "Jednota," ktorý sa vydáva i dnes a počas jeho pôsobenia sa postavilo niekoľko katolíckych kostolov a škôl.

Migrácia postupne zaviedla Slovákov aj do iných štátov Ameriky a tak sa južne od Chicaga, v meste Streator, vytvorila slovenská osada, kde bola postavená prvá slovenská katolícka škola. V Chicagu bolo postavených celkovo deväť katolíckych kostolov, posledným z nich bol kostol svätého Šimona apoštola, kde sa v roku 1926 slávila inauguračná svätá omša. Od toho času sa mnohé slovenské rodiny, v rátane niektorých z nás, stali členmi a prijali sviatosti z rúk duchovného správcu tejto farnosti.

Postupom času sa väčšina Slovákov presťahovala na predmestia Chicaga, začali navštevovať farnosti bližšie k ich domovom, čo viedlo k poklesu navštevovanosti farnosti sv. Šimona apoštola. A tak v roku 2012, na podnet niekoľkoročných prosieb a modlitieb, vyslala misijná spoločnosť Sv. Vincenta de Paul misionára Kristiána Libanta na misie, aby popri svojom štúdiu slúžil aj ako duchovný pastier Slovákom v Chicagu. Počas troch rokov jeho pôsobenia sme sa opäť začali stretávať na slovenských svätých omšiach a farnosť sv. Šimona opäť na niekoľko rokov ožila.

Po jeho odchode sa väčšina slovenských veriacich presunula do farnosti Českej katolíckej misie v Brookfielde. Naša srdečná vďaka patrí Monsignorovi Dušanovi Hladíkovi, ktorý sa nezištne a bez váhania podujal vybaviť a zabezpečiť príchod slovenského kňaza. Bol to zdĺhavý a náročný proces s úspešným koncom. A tak naša vďačnosť voči Vám Mons. Dušan Hladík nepozná hraníc. ĎAKUJEME.

Symbolickým prestrihnutím pásky sa 17. septembra 2023 otvára nové Slovenské misijné centrum Sedembolestnej Panny Márie

To všetko sa zapisuje do dejín vysťahovalectva Slovákov, ktoré sa však zďaleka nekončia. Príchodom misionára Stanislava Bindasa, člena slovenskej provincie Misijnej spoločnosti svätého Vincenta de Paul sa začala ďalšia, nová etapa života Slovákov v Chicagu. Jeho vízia bola jednoznačná – zriadiť slovenské duchovné a kultúrne centrum pre Slovákov žijúcich v Chicagu.

Zišli sme sa dnes na tomto mieste, na ktoré nás cesta plná spoločných modlitieb, tvrdej práce, zbierania finančných prostriedkov a neúnavného hľadania zaviedla. Posledné týždne, členovia našej komunity a oddaní dobrovoľníci neúnavne pracovali od rána do noci, deň-čo-deň, dávajúc do toho všetko, aby sme sa dostali až do tohto okamihu.

S úctou a v pokore, so srdcom plným vďačnosti Bohu sa tu dnes zhromažďujeme ako jedno spoločenstvo, ktoré spája viera v Boha a láska k nášmu rodnému kraju. Dnešnou inauguračnou svätou omšou otvárame naše nové duchovné kultúrne centrum.

Toto centrum nie je pre nás len budova; je to živý testament našej viery, oddanosti, dlhoročného úsilia a vyjadrením pocty našej milovanej patrónke, Sedembolestnej Panne Márii. Je svedectvom zomknutia a zjednotenia Slovákov v Chicagu. Nech nás ten istý duch sprevádza na novej púti, nech i naďalej spoločne kráčame cestou viery a nádeje za spoločným úmyslom.

Ďakujem Vám všetkým, že ste boli súčasťou tejto neuveriteľnej cesty a nech nás Božie požehnanie sprevádza, keď vstupujeme do tejto novej kapitoly.

Úvodný prejav, ktorý predniesol
pan Vlado Lešundák

In memoriam Josefa Bučka

Josef Buček při svých 97. narozeninách, několik dnů před odchodem na věčnost

22. září 2023 opustil Českou katolickou misii její nejstarší člen Josef Buček, exulant, katolík, Moravák, nadšený letec i fotograf. Dožil se požehnaného věku 97 let.

Josef Buček se narodil v Sudoměřicích na moravsko-slovenském pomezí do zemědělské rodiny 14. září 1926, prožil tedy takřka celé století plné dějinných zvratů. Jako jeden z mála pamatoval ještě léta první republiky. „Samozřejmě nejlepší byla svoboda. Školu jsme měli přímo doma, až potom do měšťanky jsme museli jezdit do Strážnice. To už se jezdilo vlakem. Tak to bylo, já bych řekl, velice příjemný, velice fajn, svoboda úplná, žádná restrikce, nikdo vás nekádroval, všecko v pořádku," zmiňoval nejstarší člen České katolické misie během našich rozhovorů. Mládí na vsi, kde hojně pomáhal v hospodářství a s vinohrady, si zpestřoval cestami do biografu ve (dva kilometry vzdálené) slovenské Skalici či tancem ve stodole. „Zábavy byly zakázané, poněvadž to bylo už za války. Jako teenager jsem se chtěl učit tancovat. Ale kde? Tak tam byl jeden kluk, který uměl hrát na harmoniku. U někoho ve stodole jsme očistili podlahu, on tam hrál na harmoniku a my jsme se učili tancovat." Jeho velkou životní vášní bylo fotografování a létání (v mládí to bylo plachtění v Hodoníně, později v Holiči). „Žádný hluk, ticho jako v hrobě. Protože letadlo nemá motor. Jenom slyšíte, jak letíte. To slyšíte takové slaboučké zvuky kolem křídel, to je jako v pohádce, to je nádherné." Po měšťance se vyučil jako, jak říkával, Maschinenschlosser, strojní zámečník, pracoval během života též jako nástrojář a frézař – zručnost v těchto povoláních mu pomáhala uchytit se později v zámoří.

Během druhé světové války byli v příhraničních Sudoměřicích Němci střežící dříve volně průchozí hranici. Jen s povolenkou mohli sedláci chodit na svá políčka na slovenské straně. Díky náhodě či dobrému andělu strážnému Josef unikl katastrofě. „Já jsem si potřeboval koupit za války šaty a šel jsem do prodejny. A ta paní prodavačka mně řekla, ať přijdu hned ráno v osm hodin, že otvírají. Bohužel otec potřeboval pomoct, tak to padlo. Tak jsem brečel. Pak jsem s ním jel do lesa na dříví. A najednou šílený výbuch. A za chvíli další výbuch, ještě větší." Při cestě zpět potkali Bučkovi plačící paní, která jim sdělila, že její dcera šla nakupovat, když Němci spustili bombardování. „Pak jsme se dozvěděli, že tu hlavní třídu až k nádraží i celé nádraží bombardovali. Tak jsem si říkal, že jsem měl štěstí, kdybych tam jel pro ty šaty, tak jsem se pohyboval výhradně po té hlavní třídě. Bylo tam 150 mrtvých."

Druhá světová válka se dotkla i jeho širší rodiny. „Bratranec, ten, chudák, strávil pět let v koncentráku." Tonda se vrátil domů po osvobození akorát na svátek svatého Antonína, cestu měl však dramatickou. „S jedním spoluvězněm, ten koncentrák byl v Bavorsku, Američani ho osvobodili, tak jim vystavili papíry, kdo jsou. Našli si tam, jak mají děti ten vozík, tak si sbalili těch pár fidlátek, co měli, doklady od Američanů a vydali se domů pěšky, protože vlaky nejely, všecky mosty vyházené. Přišli do Rakouska, kde byla ruská okupace, potkali tam ruského vojáka, ten jim ten vozíček se vším chtěl sebrat. Tak se tam hádali, dohadovali, tahali o ten vozík. A on sundal automat z ramena, že je zastřelí. Pak z nebe spadl ruský důstojník a vidí, co se děje, ukázali mu papíry, tak ten mu rozkázal, tomu vojákovi, aby zmiznul. Ten jim zachránil život."

Po krátké skulince demokracie nastaly časy totality komunistické. Úspěch partaje pamětník spatřoval i v zákazu jiných stran (jako byla agrární či živnostenská), které by přirozeně volilo jeho venkovské okolí. V Josefově okolí lidé přicházeli o práci, jemu bylo znemožněno létání a měl to „politicky nahnuté" i kvůli různým svým protikomunistickým výrokům. Se dvěma kamarády se rozhodli z vlasti odejít (čtvrtý z party se nakonec k odchodu neodhodlal). „My jsme měli určité zprávy, tam se dalo přejít na Vranovské přehradě u Znojma."

Prvním zádrhelem při jejich cestě vlakem bylo zjištění, že lokálka ze Znojma nejezdí. Nastalo tedy rozhodování: vrátit se domů, nebo absolvovat dlouhou cestu v noci pěšky? Zcela vyčerpaní dorazili k přehradě, odkud po krátkém odpočinku pokračovali přes lesy. „Naštěstí se nám to podařilo. My měli plán, že když se nám to podaří, tak přejít celou tu ruskou zónu až do Lince. Linec už byl v americké zóně." Po cestě krom hladu zažili i zděšení: „Sedneme si a najednou z toho křoví rachot. Jak říkám, kdyby nám vrazil kudlu do zad, tak akorát… V tom křoví byli divočáci! A oni, jak nás uslyšeli, tak se vylekali a utíkali ven. A my měli víc strachu než oni."

Při nejistotě, zda jsou již na rakouské straně, je ve správnosti cesty ujistila pohozená krabička zahraničních cigaret. Další komplikace nastala hned v městečku za hranicemi, kde si plánovali vyměnit hodinky za šilinky. Když s kamarádem Frantou seděli u příkopu a čekali na německy hovořícího Honzu, vyjednávajícího obchod, oslovila je místní žena: „Chlapci, vy jste z Česka!´ Kdyby někdo vzal nůž a vrazil nám ho do zad, tak nevytekla ani kapka krve. Protože ona to

řekla česky. Ona byla Češka z Moravy. Tak říkáme: ‚To už je konec.' Protože, to jsme zjistili doma, že tam v té ruské zóně je hodně našich lidí, komunistů, kteří tam se snaží, když uvidí něco podezřelého, nechat lidi sbalit a poslat zpátky. Ale hned se představila, jak se jmenuje a že tady bydlí a že se tady vdala za Rakušana a že šla nakupovat a že potkala kamarádky, a ty jí říkaly: ‚Tady jsou kluci od vás.'" Svým krajanům vysvětlila: „Tohle okamžitě sundejte, protože jak se na vás podívá, tak hned vidí, že jste cizinci." Její kamarádka Rakušanka hochům poradila dojet vlakem do Vídně, dokonce jim pomohla k penězům koupí hodinek. Díky známým z domova se dostali ve Vídni k Američanům, později do Salzburku. Vzpomínky na uprchlické tábory byly smíšené. Češi chodili na mše s českými kněžími, docházelo k seznamování s dalšími exulanty, bylo třeba hledat si práci, aby člověk netrpěl hlady. Situaci v lágru líčí pamětník jako „zoufalou". „Za prvé – špinavej jako noc, všude byli ruští emigranti, kteří v 1917 roce utekli před komunisty. Jídlo jenom čtrnáct dnů, pak už nic. Tak jsem si sehnal práci, sundával jsem ty sudy s naftou a zase jsem je nakládal. Ráno jsme vstali hladní, celý den jsme sháněli dokumenty, pak jsme spadli do postele a usnuli jsme." Zatímco kamarádi se vypravili do Austrálie, využil Josef možnosti odcestovat do Kanady. „Všecko bylo cizí, nikoho jste neznala, ani krajinu. Původně ta loď měla je do Québecu, ale tam byla řeka svatého Vavřince – ten záliv zamrzal, to bylo v lednu, tak nás zavezli do Halifaxu." Až zpětně se dozvěděli z novin, že zažili na moři dvě nejhorší bouřky za posledních deset let. „Lidi se modlili na té lodi, jak se báli, to bylo hrozné." Cestoval za oceán s Jiřím Zimou z Prahy, komunisty vyloučeným studentem filozofické fakulty. „S tím jsem byl kamarád až do smrti. To byl velice fajn kluk. A pak tam byli ještě další čtyři. A dva měli ty příbuzný u toho Bati. Tak ti jeli hned k příbuzným." Josef a Jirka pracovali na různých farmách. „A my jsme tam přijeli v lednu a tam jsme byli až do dubna. Co se týče bydlení, musím říct, že se o nás starali dobře. Všechno čistý, každý týden povlečení čisté na postele, čistý ručník a pastu na zuby. A třikrát denně výborný jídlo. A na té farmě se mlíko dávalo malým prasátkům, tak jsem si taky občas líznul." V Kanadě se během svého devítiletého pobytu dostal opět též k létání, avšak již motorovému. Kdyby jeho šéf nehavaroval, mohl pro něj rozvážet jako obchodní pilot whiskey. Vrátil se ke své bývalé profesi i k fotografii: přivydělával si o víkendech focením událostí, jako jsou svatby.

Po přicestování do Chicaga byl v kontaktu s českým živlem, českými farnostmi, spolky. Oženil se s mladou a krásnou Líbou Šámalovou, rodačkou z Prahy, která přijela navštívit do USA strýce (a které zprvu pomáhal s ovládáním jejího nového fotoaparátu a které ukazoval Chicago – na prvním rande dostihy). S ní měl syny Pavla a Ondřeje, později i pět vnoučat, pomáhal jí též jako účetní v chodu cestovní kanceláře. S vlastními rodiči se od svého odchodu za hranice v roce 1951 již nikdy nesetkal. „Bylo to pro ně asi velice těžké. Byl jsem jediný syn, já neměl žádné sourozence."

Až téměř do svého odchodu na věčnost, ke kterému došlo 22. 9. 2023, týden po jeho 97. narozeninách, byl neutuchajícím účastníkem i dobrovolníkem krajanských aktivit (nejen) v Ústředně moravských spolků či České katolické misii v Brookfieldu. (Tento kvůli rozsahu pouze náznakový, neúplný medailon bude doplněn rozsáhlejší biografií na stránkách Paměti národa.)

Marie Štěpánová
Česká republika

Pán života a smrti si k sobě povolal
milovaného manžela, tatínka a dědečka, pana

Josefa Bučka

Odešel na věčnost posílen svátostmi umírajících
v přítomnosti manželky a obou synů v nemocnici v La Grange
v podvečer 22. září 2023 v požehnaném věku 97 let

Poslední rozloučení se konalo v pohřebním ústavu Mařík ve Westchestru
ve čtvrtek 28. září večer
Mše svatá za spásu jeho duše byla obětována v kostele České misie v Brookfieldu
v pátek 29. září v 10.30 dopoledne
Potom jsme ho doprovodili na hřbitov Woodlawn ve Forest Park,
kde byl uložen do rodinného hrobu, aby zde očekával slavné vzkříšení

manželce Libuši Bučkové
a synům Pavlovi a Ondřejovi s rodinami
vyslovujeme touto cestou upřímnou soustrast – kéž Vás Pán Bůh potěší ve Vašem zármutku

Mons. Dušan Hladík a přátelé z České misie
Děkujeme všem, kdo si na něho s námi vzpomenete v modlitbě.

Marik Baken

Funeral Services Ltd.

Barbara Marik Baken
Owner Director

In association with
Conboy's Westchester Funeral Home
10501 West Cermak Road
Westchester, Illinois 60154
Other Funeral Home locations available upon request

Direct Line: **773-910-3400**
Chapel: **708-562-5900**
e-mail:
marikbaken@sbcglobal.net
Continuing the Marik Family Tradition of Funeral service

Tatraship

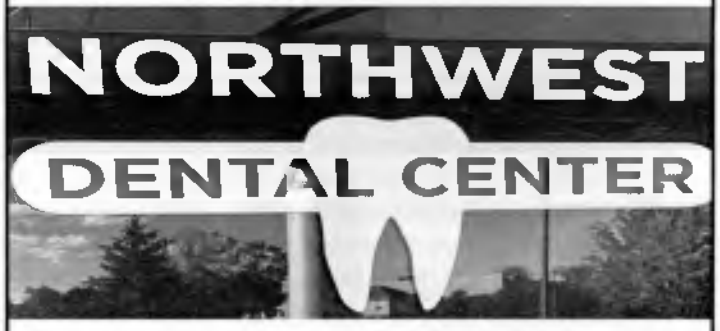
Medzinárodná preprava

S našou neobmedzenou prepravnou kapacitou ponúkame všetky druhy námornej nákladnej dopravy a súvisiace služby.

Zasielani malých balikov letecky a loďou.
Objemné náklady, kontajnery na sťahovanie.
Preprava motorových vozidiel a ďalšie služby.

Adresa:
7250 W 90th Street, Bridgeview, IL 60455
Telefon: 708 576 8834
Email: **info@tatraship.com**
Viac informácií na: **www.tatraship.com**

www.DrSimkovic.com

Northwest Dental Center
Doctor of Dental Surgery
Oleg M. Simkovic

Implant Surgery, General Dentistry, & Oral Care
Mluvíme česky a slovensky - 32 let praxe

740 Northwest Highway
Fox River Grove, IL 60021
Ph (847) 639-9300 Nwdental@att.net

CCU life
CZECH CATHOLIC UNION

Česká Katolická Jednota

Fraternal Life Insurance Since 1879

Insurance & Annuity Products

5349 Dolloff Road
Cleveland, Ohio 44127
(216) 341-0444
www.czechccu.org

Advokátní kancelář H&P Laws s.r.o.
Zajišťujeme právní a realitní služby na území České republiky

JUDr. Jaroslav Horký
Sokolovská 6/85,
18600 Praha - Karlín

Tel. +420 221 719 041
Fax. +420 221 719 059
Mob. +420 602 205 400
jhorky@ak-hp.cz
www.ak-hp.cz

Česká Misie v Chicagu

Vás srdečně zve do Lisle na

Pouť k Panně Marii

v neděli 29. října 2023

v opatství sv. Prokopa

5601 College Rd, Lisle, IL 60532

ve 2.00 hodiny odpoledne

V klášteře v kapli Panny Marie bude mše svatá a Mariánská pobožnost, pak se pomodlíme za zemřelé krajany, kněze a řeholníky českého původu.

Touto poutí navazujeme na starou tradici národních poutí k Panně Marii v Exilu do Lisle.

Přijďte v hojném počtu
a pozvěte své přátele a známé!

Bližší informace podá Mons. Dušan Hladík

Tel. (708) 255 - 5117 Mobil (708) 533 - 1050

Vroucí vzpomínka

Letos 29. října 2023 tomu budou tři roky, kdy byla Všemohoucím Bohem povolána na věčnost naše milovaná maminka, babička a prababička paní

Marie Kučerová

rodačka z Vlčnova na Moravském Slovácku

Její tělo je pochováno na hřbitově Woodlawn ve Forest Park, Illinois a výroční mši svatou za ni i za jejího zemřelého manžela Josefa budeme obětovat v neděli 29. října 2023 v 10.30 hod. dopoledne v kostele České misie svatých Cyrila a Metoděje 9415 Rochester Ave. Brookfiled, IL 60513.

Děkujeme všem, kdo si na naše milé rodiče vzpomenete v modlitbách spolu s námi

syn Josef Kučera s manželkou Ritou
syn Václav Kučera s manželkou Pavlou
syn Rostislav Kučera
Marie, Benjamin, Kristýna a Tomáš – vnoučata
Marcel a Anděla pravnoučata

Vděčná vzpomínka

Letošního 22. října 2023 tomu budou dva roky, kdy Pán života a smrti k sobě povolal naši milou maminku, babičku a prababičku paní

Alici Vedralovou

Narodila se 26. prosince 1928 v Nehvizdech u Prahy. Tatínek jí zemřel, když jí byly dva roky, vychovávala ji maminka a především babička s dědečkem. Od mala musela těžce pracovat na domácím hospodářství, zvláště, když matka i strýc, její poručník, byli za války nacisty vězněni. Po komunistickém únorovém puči 1948 se jí podařilo s několika přáteli – studenty maturanty utéct do západního Německa. V uprchlickém táboře v Ludwigsburgu u Stuttgartu se setkala se svým snoubencem Edwardem Vedralem a v prosinci 1949 měli církevní svatbu a v listopadu 1950 se jim narodila dcera Alička. Začátky v exilu byly pro ně velmi těžké, než manžel dostal místo redaktora rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově, kde působil v letech 1951-52. V červnu 1952 rodina dostala přistěhovalecké vízum do USA a usadili se v Chicagu. Zde pak manžel pracoval ve firmě General Electric, Alice se starala o domácnost. V Chicagu se jim narodil syn Eda a postupně následovala děvčata – Marie, Ludmila, Pavla, Blanka, Albína a nejmladší Dana. Ve svém požehnaném věku se Alice dožila třinácti vnoučat a sedmnácti pravnoučat. Od počátku se Vedralovi také zapojili do různých exulantských a církevních spolků a organizací, především Československého Orla v exilu v Chicagu, Eda jako redaktor měsíčníku Katolický Dělník a českých novin Hlasatel, Alice do těchto periodik přispívala překlady mnohých článků. Vedralovi se také velmi angažovali ve všem, co se týkalo sochy Panny Marie v exilu, jak jejího zbudování v roce 1954, tak organizování pouti do Lisle a nakonec převezení do Prahy po roce 1989. V roce 1972 Eda, společně s několika dalšími nadšenci, založili českou trampskou osadu Dálava, kterou Eda vedl jako šerif 35 let. Alice byla „Matkou osady." Organizovali trampské potlachy po celých USA a Kanadě, pořádali trampské festivaly, zábavy, koncerty, besídky a další kulturní podniky. Zvali vyhlášené umělce československého exilu a po revoluci přední umělce z České republiky. Alice vždy pro všechny připravovala zázemí – ubytování a stravu. Byla též „adoptivní matkou" mnohých exulantů, kterým vždy podávala pomocnou ruku ve všech směrech. Rodina Vedralova byla vždy oporou české katolické komunity v Chicagu. Manželé Vedralovi byli zakládajícími členy České katolické misie v Ciceru. Alice byla ženou modlitby, denně se modlila několik růženců, vedla k modlitbě celou rodinu – děti i vnoučata a v České misii dlouhé roky organizovala růžencové společenství. Manželům Vedralovým biskup Petr Esterka udělil medaili Za službu církvi, vlasti a národu. Rodinu bolestně zasáhla nemoc a smrt jejich jediného syna Edwarda juniora, který zemřel počátkem roku 2016. 27. března 2017 byl nečekaně povolán na věčnost Aličin manžel Edward senior. Když pro nemoc a pokročilý věk již nemohla Alice navštěvovat pravidelné bohoslužby, těšila se vždy o prvních pátcích na návštěvu kněze, který ji posloužil doma. Obklopena láskyplnou péčí svých dcer a nejbližší rodiny a přátel odešla na věčnost posílena svátostmi umírajících 22. října 2021. Pochována je po boku svého manžela na Hřbitově Panny Marie Královny Nebe v Hillside, IL.

Mši svatou za Alici Vedralovu i jejího zemřelého manžela Edwarda budeme obětovat v neděli 22.října 2023 v 10.30 hod. dopoledne v kostele České misie v Brookfieldu, kam ráda chodívala

Děkujeme všem, kdo si na naši maminku a babičku spolu s námi vzpomenete v modlitbě.

dcery Alička, Marie, Ludmila,
Pavlína, Blanka, Albínka a Dana
a snacha Trudy s rodinami

Pozvánka do opery

Její pastorkyňa - „JENŮFA“

opera Leoše Janáčka v Lyric Opera v Chicagu

Leoš Janáček
(1854 – 1928)

Její pastorkyňa je opera Leoše Janáčka, jejíž libreto skladatel vytvořil úpravou stejnojmenného dramatu Gabriely Preissové. V zahraničí je opera zpravidla uváděna pod názvem ***Jenůfa***. Janáček na vlastní opeře pracoval několik let a práci dokončil počátkem roku 1903. Premiéra se uskutečnila 21. ledna 1904 v Divadle na Veveří v Brně. Opera sklidila obrovský úspěch. Byla pak uvedena v Národním divadle v Praze, ve Vídni a dalších metropolich. Americká premiéra v Metropolitni opeře v New Yorku proběhla dne 6. prosince 1924. Opera byla uvedena v němčině. Od roku 1974 se opera uváděla v anglickém překladu. Dnes patří k repertoáru mnoha světových oper. Je většinou uváděna v češtině s titulky v místním jazyce.

Janáčkova Jenůfa je temné a ohromující mistrovské dílo, hudebně i dramaticky. V tomto hluboce dojemném příběhu Kostelnička tajně utopí nemanželské dítě své pěstounky Jenůfy v naději, že zachrání Jenůfu – i sebe – před hanbou a ponížením. Když je vražda odhalena, Kostelnička přijímá následky, ale Jenůfa končí operu s nadějí do budoucna.

Janáčkovu velkolepou partituru v Lyric Opera v Chicagu provede vynikající obsazení v čele se dvěma nejlepšími dramatickými sopranistkami naší doby: nejnovější operní superstar ***Lise Davidsen*** a legendární ***Ninou Stemme***, která Lyric Opeře ztvárnila v roce 2019 senzační Elektru. Postavu Laca, nápadníka Jenůfy hraje ***Pavel Černoch***, český operní pěvec, tenorista, rodák z Brna, který dnes opakovaně hostuje na hlavních operních scénách celého světa. Dirigentem orchestru je český mistr ***Jakub Hrůša,*** který vnáší jedinečnou autenticitu do této nezapomenutelné hudby. Hrůša se narodil v Brně, kde studoval gymnasium. V Praze vystudoval konzervatoř a věnoval se dirigování pod dohledem Jiřího Bělohlávka. V současné době dělá hudebního ředitele Královské Opery v Covent Garden v Londýně, je šéfdirigentem Barnbenskych symfoniků v Barnberku a je hostujícím dirigentem u mnoha zahraničních orchestrů.

Opera se zpívá česky s projekcí anglických titulků. Představení trvá 3 hodiny a 5 minut, včetně dvou přestávek.

Lyric Opera of Chicago

20 N Upper Wacker Dr, Chicago, IL 60604
Uvede Jenůfu v těchto termínech:

Neděle	12. listopadu	2pm
Středa	15. listopdau	2pm
Sobota	18. listopadu	7:30pm
Úterý	21. listopadu	7pm
Neděle	26. listopadu	2pm

Vstupenky možno zakoupit na internetu:
lyricopera.org
Telefon: 312-827-5600

Lise Davidsen
Jenůfa

Nina Stemme
Kostelnička

Pavel Černoch
Laca

Jakub Hrůša
Dirigent

Jezuité mají velkou zásluhu na rozvoji českých zemí

U nás jsou často proklínaní a zatracování, jejich špatná pověst je však nezasloužená. Jezuité totiž udělali mnoho dobrého. Podporovali vzdělanost a když bylo třeba, neváhali obětovat i své životy ve prospěch potřebných.

Je třeba se dívat na historii objektivně, ne v duchu překonaných Palackého a Masarykových umělých konstrukcí. Souhlasím s historikem Josefem Pekařem, že tím hlavním nosným kamenem v českých dějinách je národ, nikoliv náboženství. Jezuité se podíleli na rozkvětu českých zemí, byli velkým přínosem pro jejich kulturní, sociální a ekonomický rozvoj. Pozitiva určitě převažují nad negativy.

Letos, roku 2023, si připomínáme 400 let od vzniku České řádové provincie „Tovaryšstva Ježíšova", církevního řádu nazývaného latinsky „Societas Iesu" (ve zkratce SI). V češtině je užíván název „Tovaryšstvo Ježíšovo" (zkratkou: TJ) nebo „Společenstvi Ježíšovo" (zkráceně: SJ). Přitom „Tovaryšstvo Ježíšovo" bylo založeno sv. Ignácem z Loyoly a jeho šesti druhy na svátek Nanebevzetí Panny Marie dne 15. srpna 1534 v kapli sv. Dionýze na pařížském Montmartru. Tam se druhové pod vedením sv. Ignáce z Loyoly rozhodli dát slib, že budou žit v chudobě, čistotě a službě dušim ve Svaté zemi, nebo že budou k dispozici papeži, coby Kristovu zástupci.

Složením tohoto slibu začala existence řeholního společenství jezuitů. Spolubratry sv. Ignáce se stali Petr Faber, František Xaverský, Diego Lainez, Nicholas de Bobadilla, Alfonso Salmerón a Simao Rodriguez. V čele řádu stál a dodnes stojí generál. To je zřejmě důsledkem toho, že sv. Ignác z Loyoly býval profesionálním vojákem než se stal duchovním. V čele jednotlivých provincií jsou provinciálové. Řádové heslo jezuitů zní: „Ad maiorem Dei gloriam" („K větší slávě Boží").

Znak jezuitů

Existenci Řádu potvrdil o 6 let později bulou „Regimini militanti Ecclesiae" papež Pavel III. V této bule je Řád označen jako „Societas Iesu". Jezuité se stali významným nástrojem katolické rekatolizace, stvrzené Tridentským koncilem. Ten se konal v letech 1545–1563 jako odpověď na předchozí protestantskou reformaci. Tridentský koncil byl koncilem ekumenickým. Kromě vrcholných představitelů římskokatolické církve se ho účastnili také zástupci protestantských církví. Ti se jednání Tridentského koncilu účastnili, ale neměli v něm hlasovací právo.

Klementinum - první česká jezuitská kolej v Praze – s kostelem Nejsvětějšího Spasitele (obraz z roku 1750 - podle wikipedie)

Po jezuitovi jsou pojmenované kamélie

Jezuité maji velkou zásluhu na posílení pozic katolicismu ve světě už jenom tím, že kladli důraz na vzdělání a vzdělávání, a to nejen teologické. Vynikali v mnoha oborech lidské činnosti a proslavili se i jako vědci. Málokdo asi tuší, že jedna z nejkrásnějších květin Dálného východu (východní Asie) „Kamélie japonská" je už 270 let pojmenovaná po Jiřím Josefu Kamelovi. Byl to botanik a jezuitský misionář svým původem z Brna. Jiří Josef Kamel je považován za jednoho z nejlepších lékárníků 17. století. Patřil také mezi nejvýznamnější sběratele flóry a fauny své doby. Byl to také on, kdo seznámil tehdejší evropské vědce s rostlinami a zvířaty Filipín. Jiří Josef Kamel proslul také jako léčitel tamních domorodců.

Do Čech přišli jezuité na pozvání českého krále Ferdinanda I. Habsburského v roce 1556. Prvních 12 řeholníků pocházelo z Německa a Belgie. Později k nim přibyli také Češi Moravané a Slezané. Členové Tovaryšstva Ježíšova se prosadili v mnoha oborech, nejvíce však ve sféře vzdělávání. Je třeba říci, že neměli rovnocennou konkurenci. To proto, že Karlova univerzita, tehdy ovládaná utrakvisty, byla od dob husitských válek ve velkém úpadku. Existovala v ní pouze jedna artistická (filozofická) fakulta a v polovině

16. století se v ní 8 let nekonaly žádné vysokoškolské zkoušky.

V jezuitské koleji, která se od začátku jmenovala Klementinum, zřídil Řád hned v roce svého příchodu do Prahy gymnázium. Zároveň zde jeho členové konali přednášky z filozofie a teologie pro výchovu kněžského dorostu. Při koleji byly zřízeny konvikt pro šlechtice a svatováclavský seminář pro chudší žáky. Ti v něm mohli studovat zdarma. Studium u jezuitů bylo velmi populární a žáků v jezuitské koleji postupně přibývalo.

Později se jezuité rozšířili i na český a moravský venkov. V roce 1586 založil jezuitskou kolej Vilém z Rožmberka v Českém Krumlově, v roce 1589 Jiří Popel z Lobkovic v Chomutově a v roce 1594 Adam z Hradce v Jindřichově Hradci. Na Moravu uvedl jezuity olomoucký biskup Vilém Prusinovský z Víckova. Jejich první kolej byla založena v Olomouci v roce 1566, další pak v roce 1572 v Brně.

V roce 1618 bylo vzbouřenými protestantskými stavy „Tovaryšstvo Ježišovo" vypovězeno z Čech a o rok později i z Moravy. Po porážce stavovského povstání v bitvě na Bílé Hoře na podzim roku 1620 se však jezuité vrátili a byli hnacím motorem katolické obnovy země. Došlo i k založení nových kolejí v rámci katolické obnovy. V roce 1623 se nově vzniklá Česká provincie „Tovaryšstva Ježíšova" vyčlenila z rakouské provincie, založené už v roce 1563. Tato organizační úprava přinesla jezuitům působícím v Českém království určitou samostatnost v rámci Řádu. Ta jim umožnila lépe koordinovat činnost jezuitů v Českých zemích. Prvním českým provinciálem byl v letech 1623–1627 páter Řehoř Rumer.

Členové Tovaryšstva patřili ke statečným obráncům Prahy a Brna

Ano, doba pobělohorská měla samozřejmě své stíny a násilné nucení lidí k přestupu na katolickou víru nebylo správné. Nicméně toto opatření je nutné posuzovat v kontextu doby, kdy v Evropě převažovala zásada: „čí je země, toho je i víra". Náboženská svoboda, která existovala například v českých zemích, byla spíše výjimkou. Řekl bych, že to přesně vystihla historička docentka Ivana Čornejová svým názorem, že se u nás jednalo o náboženskou toleranci nikoliv z přesvědčení, ale z nutnosti. Čili obě strany, protestantská a katolická, se tolerovaly pouze proto, že neměly sílu zničit jedna druhou.

Pobělohorskou rekatolizaci také nenařídila katolická církev, ale uzákonil ji legitimní český král Ferdinand II. Habsburský jím vydaným „Obnoveným zřízením zemským". To začalo platit v roce 1627 pro Čechy a o rok později pro Moravu. Nejednalo se tedy o církevní, ale o státní nařízení.

Jezuité však správně chápali, že násilné nucení lidí ke konkrétní víře, v tomto případě ke katolické, je zbytečné pokud nedojde k jejímu opravdovému přijetí. Proto kladli důraz na kvalitní vzdělávání obyvatel, jejich dokonalou znalost katolického učení, rétorickou dovednost kněží, kazatelství a publikování kvalitní literatury. A to nejen katolické. Tovaryšstvo Ježíšovo dokonce vydávalo a mezi lidem šířilo pedagogické spisy Jana Ámose Komenského, biskupa protestantské církve nazývané „Jednota bratrská".

Socha Martina Středy odhalená v roce 2020. - Brňané každoročně 15. srpna oslavují Den Brna a připomínají si tak nedobytí města Brna Švédy v roce 1645. Socha stojí před kostelem Nanebevzetí Panny Marie, kde byl páter Martin Středa rektorem koleje a kde je také pohřbený.

Důraz na vzdělávání se jezuitům vyplatil také za 30leté války. Tehdy jejich studenti patřili k předním obráncům měst Prahy a Brna. V Brně dokázali jezuitští bohoslovci, společně s přibližně 500 vojáky a s několika desítkami statečných brněnských řemeslníků, ubránit svoje město před útoky přibližně 28 tisíc vojáků švédské protestantské armády. Té tehdy velel generál L. Torsterson. Ve městě Brně přitom žila jen přibližně tisícovka starousedlíků. Mnoho obyvatel tohoto města v průběhu 30 leté války zemřelo na choroby a válečné útrapy, mnoho jich uteklo do okolních lesů a na venkov. Na úspěšné obraně města Brna ve dnech 3. 5. až 23. 8. 1645 má velkou zásluhu jezuitský kněz ctihodný Martin Středa.

V Praze, tedy o 3 roky později, k výrazným vedoucím osobnostem studentské legie obránců města Prahy patřil jezuitský profesor jezuitského Klementina páter Jiří Plachý.

Po skončení válečných hrůz se jezuité zapojili do obnovy země. Mezi jejich pozitiva patřilo také obnovení plnohodnotné Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze roku 1654. Ta se předtím, vinou husitských válek, de facto změnila v pouhé provinční učiliště s jednou jedinou filozofickou fakultou. Především zásluhou jezuitů se pražské univerzitě vrátila její bývalá sláva. Po roce 1654 se opět stala kvalitní vysokou školou se čtyřmi fakultami: filozofickou, právnickou, lékařskou a teologickou. Působili na ní vynikající učenci, mezi nimi například španělský jezuitský filozof a teolog Rodrigo de Arriagu a Jan Marcus Marci, lékař, fyzik a matematik. Tento posledně jmenovaný univerzitní profesor, narozený roku 1595 ve městě Lanškrouně, byl jedním z posledních českých, moravských a slezských polyhistorů.

Členové Tovaryšstva Ježíšova se v 17. a 18. století prosazovali také na poli kulturním a literárním. Je pozoruhodné, kolik jezuitů se věnovalo česky psané literatuře. Tak například jezuita Felix Kadlinský překládal básnická díla z němčiny do češtiny. Snad nejlepší z nich je duchovní sbírka jím nazvaná „Zdoroslavíček v kratochvilném háječku postavený".

Další jezuita Bedřich Bridel proslul mimo jiné sbírkou českých vánočních koled „Jesličky" a lyrickou duchovní básní (písní) „Co Bůh? Člověk?" Ta byla vydaná tiskem roku 1659. Bedřich Bridel je rovněž autorem dalších skvělých básnických děl, vydaných například ve sbírce „Jiskry slávy svatoprokopské". Patřil také k vynikajícím kazatelům. Traduje se, že jeden z protestantů zanechal v lese na Čáslavsku vzkaz, vyrytý do kůry stromu: „Zde jsem měl půtku s páterem Bridelem, přemohl mne slovem Božím."

Nakladatelství „Dědictví svatováclavské" rozdalo lidem na 80 tisíc českých knih

Velkým obráncem českého jazyka byl další jezuita a římskokatolický kněz Bohuslav Balbín. Ten napsal knihu „Výtah z dějin českých". Souhlas s vydáním této knihy byl na nejvyšších místech státu i církve dlouho odkládán, vyšla proto až roku 1677. V letech 1672–1673 napsal svoji „Rozpravu na obranu jazyka slovanského, zvláště pak českého". Roku 1680 pak vydal 1. díl svého hlavního díla nazvaného „Rozmanitosti z historie Království českého". Plánoval napsat a vydat 30 svazků tohoto díla, do své smrti však stihl dokončit a vydat pouze 10 svazků.

Výraznou zásluhu na záchraně českého jazyka po prohrané bitvě na Bílé Hoře roku 1620 má kněz a jezuita Josef Dobrovský. Ten je považován za zakladatele české vědecké jazykovědy, literární historie a slavistiky. Stěžejním dílem Josefa Dobrovského jsou „Dějiny české řeči a literatury" (1792). Roku 1809 vydal svoji „Zevrubnou mluvnici českého jazyka". V ní stanovil základní mluvnická pravidla českého jazyka. Významným dílem jsou také jeho „Základy staroslověnského jazyka", vydané roku 1822.

Pravděpodobně každému občanu České republiky je známé jméno jezuity Antonína Ignáce Nepomuka Koniáše, který nechal pálit české knihy. To je sice pravda, ale je důležité doplnit, že se často jednalo o knihy nemravné a knihy bez literární hodnoty. To dokazují jejich tituly, například: „Jak uhranout sousedovi prase", apod. Navíc jezuité od každé takové „škodlivé" publikace zachovali vždy jeden výtisk. V této souvislosti je dobré si připomenout, že husité také vypalovali kláštery, v nichž shořely a byly nenávratně ztraceny vzácné, ručně psané české knihy.

Řád vydával kvalitní českou literaturu ve své tiskárně v pražském Klementinu. Velkou zásluhu na této činnosti má jezuita Matěj Šteyer, který z pozůstalosti po své zesnulé matce založil roku 1669 vydavatelství „Dědictví svatováclavské". Jeho úkolem bylo šířit výtisky české katolické literatury. V letech 1670–1750 toto jezuitské vydavatelství rozdalo zdarma více než 80 tisíc českých knih.

Svatý Hostýn, jedna z jezuitských rezidencí na Moravě. (Foto: Mgr. Jan Ziegler.)

Jezuité rovněž s velkým nasazením pomáhali potřebným lidem. Tak kupříkladu v roce 1680 se za morové epidemie obětavě starali o lidi nakažené touto smrtící chorobou členové Řádu sídlící v Kutné Hoře. Všichni se přitom sami nakazili a zemřeli. Mezi nimi i výše zmíněný páter Bedřich Bridel.

V roce 1773 sice papež Klement IV. na nátlak evropských panovníků „Tovaryšstvo Ježíšovo" zrušil, to ale ve skutečnosti nikdy nepřestalo existovat. Tak kupř. v nekatolických zemích Rusku a Prusku, kde autorita papeže nebyla vedením státu uznávána, byl tento papežův příkaz ignorován. V roce 1814 tehdejší papež Pius VII. „Tovaryšstvo Ježíšovo" celosvětově obnovil.

Za 2. světové války patřili jezuité v okupovaných zemích, včetně českých, k rozhodným odpůrcům hitlerovské ideologie. Nacisté proto jezuity tvrdě pronásledovali, mnohé z nich popravili nebo umučili v koncentračních táborech. Jezuité působí stále i v českých zemích, mimo jiné na vyhlášených poutních místech na Velehradě a na Svatém Hostýně. Současným českým provinciálem jezuitů je (od roku 2018) páter Petr Přádka.

Prameny:

Přehled českých církevních dějin 2, Jaroslav Kadlec, nakladatelství Křesťanská akademie, Řím 1987.
Dějiny zemí Koruny české I., Petr Čornej a kol., nakladatelství Paseka, Praha 2021.
Temno, Ivana Čornejová, nakladatelství Paseka, Praha 2022.
http://catholica.cz/?id=3496.
https://www.idnes.cz/brno/zpravy/kamelie-jmeno-jiri-josef-kamel-botanik-jezuita-lekar.A230609_162702_brno-zpravy_krut.

Mgr. Jan Ziegler,
Adamov u Českých Budějovic,
Česká republika

Sňatek českého kralevice Karla Lucemburského s francouzskou princeznou Blankou z Valois před 700 roky

Od sňatku budoucího moravského markraběte a českého krále Karla Lucemburského a pozdějšího římského krále a císaře „Svaté říše římské národa německého" Karla IV. Lucemburského s francouzskou princeznou Markétou-Blankou z Valois uplynulo roku 2023 rovných 700 roků. Byl to první Karlův sňatek, oběma manželům bylo tehdy přibližně 7 roků. Povězme si, co tomuto politicky významnému a nesporně šťastnému sňatku předcházelo a co po něm následovalo.

Podle kroniky sepsané Petrem Žitavským se Karel narodil dne 14. 5. 1316 v časných ranních hodinách (podle jeho vlastního životopisu kolem 5. hodiny ranní). Karlovou matkou byla 24 letá princezna Eliška Přemyslovna, jeho otcem byl český král Jan Lucemburský. Dítě se narodilo v Českém království na Starém Městě Pražském. Stalo se tak pravděpodobně v domě U Štupartů, který stál nedaleko kostela sv. Jakuba. Pražský hrad byl v té době po rozsáhlém požáru zničený a proto ještě neobyvatelný. Chlapeček byl pokřtěn dne 30. 5. 1316, na Boží hod svatodušní, v katedrálním pražském chrámu za přítomnosti arcibiskupa trevírského Balduina Lucemburského mohučským arcibiskupem Petrem z Aspeltu. Prvorozený chlapec královských rodičů dostal křestní jméno Václav.

Král Jan Lucemburský a jeho rádcové se začátkem roku 1316 obávali, že se nejmocnější muž v zemi pan Jindřich z Lipé, spolu s královnou vdovou Eliškou Rejčkou, pokusí zmocnit českého trůnu. Jindřicha z Lipé proto nechali uvěznit. Na nátlak tehdy jednoho z nejlepších diplomatů Evropy výše již zmíněného arcibiskupa Petra z Aspeltu byl Jindřich z Lipé v dubnu roku 1316 z vězení propuštěn. Podezření ze spiknutí se nepotvrdilo, situace byla urovnána, ale napětí trvalo až do roku 1318. Královské miminko Václav bylo proto v zimě 1316/1317 ukryto na hradě Křivoklátě pod ochranou Viléma Zajíce z Valdeka. Ten byl už předtím osobním strážcem královny Elišky Přemyslovny. Poté byl malý Václav, v doprovodu matky a pana Viléma Zajíce z Valdeku, přestěhován na hrad Loket.

Sotva se Václav naučil chodit, byla jeho matka Eliška Přemyslovna přesunuta do věnného města českých královen Mělníka. Malý Václav byl se souhlasem svého otce Jana na hradě Lokti uvězněn. To aby nemohl být pomocí domácí šlechty dosazen na český trůn. Důvodem pro takový čin mohlo být

Manželé Blanka z Valois a Karel Lucemburský

Janovo mimořádně velké, nikdy nekončící utrácení peněz z české státní pokladny. Příležitostí k nahrazení krále Jana jeho synem Václavem mohla být Janova velmi častá, téměř trvalá nepřítomnost v Českém království. Rád pobýval na významných panovnických dvorech v Evropě, s oblibou a s náruživostí se účastnil rytířských her a turnajů. Do Českého království se vracel jenom když se obával, že nebude mít dost peněz na svoje osobní výdaje.

Po smrti pana Viléma Zajíce z Valdeku byl kralevic Václav znovu přemístěn na hrad Křivoklát. Se svojí matkou se setkal až po 3 letech, a to těsně před svým odjezdem do Francie. Jeho otec se za dané situace na jaře roku 1323 rozhodl, že svého syna odešle na výchovu k francouzskému královskému dvoru. Tam byl téhož roku 1323 mladý Václav biřmován. Jeho kmotrem byl francouzský král a jeho strýc Karel IV. Sličný (panoval v letech 1322–1328). Sedmiletý Václav přijal, podle obyčeje, jméno svého kmotra Karel. To používal po celý svůj následující život. Také my ho zde budeme používat.

Přejmenovaný následník českého trůnu Karel Lucemburský byl na jaře téhož roku 1323 zasnouben a jeden den po svých narozeninách, dne 15. 5. 1323, oženěn se sedmiletou královou sestřenicí Markétou, zvanou Blanka, rodem z Valois. Jejich svatební obřad proběhl téhož dopoledne a na tomtéž místě jako korunovace Karlovy tety Marie Lucemburské na francouzskou královnu. Tato paní Marie byla sestrou Karlova otce českého krále Jana Lucemburského. Oba obřady se konaly v katedrále Notre-Dame v Paříži.

Svatební obřad Blanky a Karla tedy proběhl za velmi slavnostních okolností. Francouzští kronikáři obdivovali nádherné slavnostní roucho malého prince Karla. Po svatbě byli dětští manželé opět rozděleni a Karel se znovu ocitl sám mezi cizími lidmi. Ve francouzském prostředí se však rychle aklimatizoval. Přitom každý den žasnul nad nádherou a velkolepostí francouzského dvorního života. Jeho dětská manželka Blanka se po svatbě vrátila ke své mamince, paní Mahaut de Châtillon-Saint Pol.

Blanka z Valois se narodila roku 1316 nedaleko města Paříže. Byla nevlastní sestrou budoucího francouzského krále Filipa VI. z rodu Valois (panoval po králi Karlu IV. Sličném v letech 1328–1350). Při křtu ji dali jméno Markéta, doma ji od dětství nazývali Blanche, v Českém království Blanka. Podle svědectví současníků byla velmi krásná. Měla půvabný francouzský šarm, jemné chování a dobré, ušlechtilé srdce.

Francouzský král Karel IV. Sličný si svého synovce rychle oblíbil a společně s manželkou Marií o něho vroucně pečovali. Svoje vlastní děti tehdy ještě neměli. Vychovatelé mladého Karla byli vybíráni především z řad kleriků. Mladý princ se učil mluvit, číst a psát ve francouzském a latinském jazyku. Byl vzděláván i v základech scholastické teologie. Své učitele udivoval svou pílí a inteligencí. Roku 1325 přesídlil přímo na francouzský královský dvůr do Paříže. Tam strávil nezapomenutelných 7 let, které později pokládal za nejšťastnější roky svého života. Sedmiletý pobyt na francouzském dvoře Karla velmi ovlivnil. Po celý svůj život byl zastáncem myšlenky centralizované monarchie podle francouzského vzoru.

Smrt krále Karla IV. Sličného roku 1328 však znamenala konec blahobytu pro jeho 12letého kmotřence a jmenovce. Novým francouzským králem se téhož roku 1328 stal Filip VI. z rodu Valois, nevlastní bratr Karlovy manželky Blanky. Král Filip VI. byl marnotratný panovník, toužící po rytířském lesku a vojenské slávě. Princ Karel Lucemburský mu byl lhostejný, což se projevilo především na snížení výdajů na mladíkovy potřeby. Ten se za zhoršených život-

ních podmínek plně věnoval studiu, mj. také na pařížské univerzitě. Karlovým učitelem se v té době stal Pierre de Rosieres, pozdější papež Klement VI.

Manželé Karel a Blanka se pak setkali v roce 1330, kdy bylo oběma 14 roků. Blížil se jim oběma věk dospělosti, za který bylo ve středověku pokládáno dovršení 15. roku života. Nedočkavý Karel prý tehdy Blanku romanticky unesl. Jenže dlouho si jeden druhého neužívali. Karla totiž jeho otec král Jan Lucemburský odvolal na tažení do Itálie. To se protáhlo na 3 roky. Jeho manželka Blanka po tu dobu pobývala u manželových příbuzných v Lucemburku.

Karel roku 1333, téměř po 11 letech strávených v cizině, se vrátil do Českého království. Milovanou Blanku požádal, aby přijela do Prahy. Její příjezd dne 12. 6. 1334 vzbudil mezi Pražany velký zájem. Blanku vítaly davy poddaných, šlechta i prostí lidé byli uchváceni její jemnou krásou. Všichni obdivovali francouzskou módu, kterou Blanka se svým četným doprovodem obyvatelům Prahy představila v plné její kráse a bohatosti. Po jednom měsíci však svou družinu překvapivě poslala zpět do Lucemburska. Karlovy finanční možnosti byly omezené a Blanka to dobře chápala.

Princ Karel přijel do Českého Království bez vybavení jakoukoliv pravomocí. Byl proto zprvu zcela závislý na svých společnících z řad české a moravské šlechty. Pražský hrad byl toho času zcela zničen, Karel proto musel sídlit v měšťanských domech na Starém Městě Pražském. Později mu nejvyšší pražský purkrabí dal k obývání purkrabský palác. Král Jan Lucemburský se o cestě svého syna Karla do Prahy brzy dověděl a udělil mu titul markraběte moravského. Nastalo tak dvojvládí otce a syna. Mladý markrabě se chopil iniciativy a už v prosinci 1333 navštívil města Budyšín a Žitavu v Horní Lužici. Počátkem roku 1334 darovalo Staré Město Pražské markraběti Karlovi 2 tisíce kop pražských grošů na (alespoň) částečné splácení královských dluhů. Šlechtická obec povolila Karlovi obecnou berni (byla to daň, povolená králi v zájmu jeho země).

Ani společná vojenská výprava otce Jana a jeho syna Karla roku 1337 do Litvy jejich osobní vztahy nezměnila. Spory mezi oběma stále rostly, a tak Karel raději odešel do země Tyroly. Tam zastával funkci poručníka svého mladšího, tehdy 15tiletého bratra Jana Jindřicha, druhorozeného syna Jana Lucemburského z prvního manželství s Eliškou Přemyslovnou. Toho vyslali do Tyrol, kde získal ruku Markéty Tyrolské, dcery Jindřicha Korutanského z rodu Menhardovců. Úkolem markraběte Karla bylo chránit Jana

17 letý Karel Lucemburský zobrazený jako markrabě moravský (roku 1333)

Jindřicha před intrikami četných závistivců a jeho politických nepřátel.

V Praze byla mezitím dne 18. 5. 1337 korunována Beatrix Bourbonská, druhá manželka krále vdovce Jana Lucemburského. Ta mu krátce předtím, dne 25. 2. 1337, porodila syna (také) Václava Lucemburského. Nová česká královna Beatrix si podle všeho nezískala oblibu svých poddaných, neboť její korunovace v Praze probíhala za okázalého nezájmu Pražanů. Kronikář Petr Žitavský si tam všimnul nedbalosti Janova zevnějšku a do své kroniky zapsal, že při obřadu korunovace královny chyběla Janova královská koruna. Pravděpodobně ji Jan musel dát do zástavy, aby získal půjčku na královnino slavnostní oblečení a na bohaté pohoštění oficiálních hostů po královnině korunovaci.

Beatrix Bourbonská krátce nato, dne 1. 7. 1337, Prahu opustila, přičemž své novorozeně Václava Lucemburského zanechala v péči kojné a chůvy. Odcestovala do Lucemburska a do Českého království se už nikdy nevrátila. Král Jan se hněval, zvláště když Pražané vzdávali pocty Karlově manželce Blance z Valois. Blanka musela roku 1337 na nátlak krále Jana opustit Prahu a přesídlit do Brna. Král Jan navíc ještě zakázal, aby byly za markrabětem Karlem zasílány důchody z Moravského markrabství. Ve své podstatě se tak opakovala situace, která před lety provázela roztržku mezi Janem Lucemburským a jeho první manželkou Eliškou Přemyslovnou.

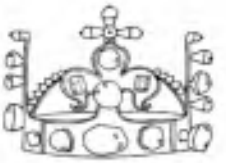
Markrabě Karel Lucemburský se do své vlasti vrátil na podzim roku 1337, kdy jeho otec, český král Jan Lucemburský, nebyl v Českém království přítomen. Otce a syna nakonec usmířilo nebezpečí, které jejich království hrozilo od rozpínavé, agresivní politiky císaře Ludvíka Bavora. Tomu se podařilo rod Lucemburků z Tyrol natrvalo vypudit. Od roku 1339 pak už Jan a Karel Lucemburští postupovali vždy ve shodě a ve svorné spolupráci.

Šťastné manželství Blanky a Karla kalila jenom skutečnost, že se v něm narodily „pouze" 2 dcery. První dcera Markéta se narodila přibližně 1 rok po příjezdu Blanky do Prahy. Druhá dcera, Kateřina, přišla na svět až po dalších 7mi letech. Když bylo dceři Kateřině 5 roků, konala se dne 2. 9. 1347 ve Svatovítské katedrále v Praze slavnostní korunovace jejích rodičů. Otec obou dětí Karel Lucemburský se totiž rok předtím, po smrti svého otce Jana Lucemburského v bitvě u Kresčaku, stal českým králem. K bitvě u francouzské obce Kresčak, francouzsky zvané Crécy-en-Ponthieu, došlo dne 26. 8. 1346, na svátek sv. Rufa.

Blanka si ale titulu české královny dlouho neužila. Za necelý rok, dne 1. 8. 1348, ve věku 32 let náhle zemřela. Pohřbena byla a dodnes odpočívá v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze. Příčina jejího skonu vzbudila dohady a nikdy nebyla spolehlivě vysvětlena. Hovořilo se o morové epidemii. Tato domněnka je však málo pravděpodobná. Mor, který řádil v letech 1347–1351 po celé Evropě, se Čechám vyhnul. Dnešní historici se přiklánějí k rychlému průběhu královniny tuberkulózy.

Manželství Blanky z Valois a Karla Lucemburského je považováno za šťastné. Po milované královně truchlil celý národ, hodně truchlil i český král Karel Lucemburský. Ale ne dlouho. Nutně potřeboval mužského potomka, dědice českého trůnu. Z politických důvodů se musel brzy oženit znovu. V březnu roku 1349 proto téměř 33 letý král Karel Lucemburský uzavřel právoplatný církevní sňatek s 20 letou Annou Falckou z rodu Wittelsbachů.

Z dostupné literatury připravil
Jiří Kachlík, Brno, Česká republika

Legenda o svaté Ludmile

Příběh pro děti, rodiče a i prarodiče

Ludmila se modlí

Ozvaly se tupé rány. Blížila se půlnoc.

Ozbrojenci vylomili bránu dvorce, probili se přes zbylé obránce a v divoké honičce vyrazili dveře Ludmilou obývaného domu. Nezbyl už nikdo, kdo by se postavil na odpor. Kněz Pavel se skryl za ostěním a odtud pozoroval hrůzné divadlo.

Do komnaty kněžny vstoupili jen Tuna a Gomon. Našli jen bezbrannou starou ženu. Osud ji zanechal na pospas vrahům. Ludmila, odpočívajíc na loži, se ještě pokusila zachránit svůj život. Oba dva útočníky dobře znala. Byli dříve členy Bořivojovy družiny, sloužili jí i jejím synům. Kněžna k nim přátelským hlasem pravila:

„Jaké to nenadálé šílenství vás štve proti mně? Nestydíte se a nevzpomínáte na to, že jsem vás obdarovávala zlatem, stříbrem, drahými rouchy a krásnými šaty? Víte-li o nějaké křivdě, kterou jsem na vás spáchala, povězte mi, prosím."

Vrazi ve své zuřivosti nedbali na slova a surově strhli starou kněžnu z lože hlavou proti dlažbě. Ta je s pláčem prosila: „Zadržte, bratři, počkejte ještě chvíli, ať mohu dokončit svoji modlitbu."

Vrahové o krok ustoupili. Kněžna poklekla na modlitební kámen a s rukama sepjatýma modlila se k Pánu. Věděla, že se blíží konec.

Tuna a Gomon uvázali sv. Ludmile kolem krku vdovský závoj a strhli ji ve smrtelném zápase zuřivě na zem

Zardoušení sv. Ludmily

Když skončila, modlitbou posilněným hlasem pravila:

„Synové moji milí, vím, že jste mě přišli zabít, snažně vás jen prosím, setněte mi hlavu mečem, ať já také svoji krev pro milého Krista Ježíše proliji, jako on prolil svoji pro mne, hříšnou ženu."

Toužebně si přála, po příkladu svatých mučedníků, prolitím krve své palmu mučednictví s nimi sdílet na věky.

Bezbožní katané však zůstali hluší k její prosbě. Popravu mečem odmítli na příkaz Drahomíry z obav, že by proliti krve bylo důvodem k prohlášení Ludmily za svatou mučednici. Neboť Ludmila měla již za svého života pověst zbožné ženy.

Tuna a Gomon uvázali sv. Ludmile, přes její odpor, vdovský závoj kolem krku a strhli ji ve smrtelném zápase zuřivě na zem. Při pádu se udeřila o kámen, na kterém se právě modlila, až vytryskly krůpěje svaté krve.

Čistá duše svaté Ludmily pak, vysvobozena od těla, odebrala se přece jen s palmou mučednictví k Pánu. Osud tomu chtěl. Svatá Ludmila prolila svou krev.

Vrahové se spěchem odešli, spěchajíce podat své velitelce zprávu, že krutý rozkaz byl dokonán. Drahomíra se zaradovala a podlé vrahy odměnila velkým množstvím zlata i stříbra. Kněze a přátele sv. Ludmily, poté co je zbavila majetku, vyhnala ze země. Tehdy se naplnila věštba, kterou Václav nedávno pronesl.

Pohřeb sv. Ludmily na Tetíně

Bezvládné tělo blahoslavené mučednice nechali vrahové ležet na podlaze vedle modlitebního kamene potřísněného svatou krví.

Veškeré služebnictvo se rozprchlo do okolí, aby uchránilo holé životy před tlupou běsnících ozbrojenců, kteří zůstali a loupili majetek staré kněžny. Teprve k večeru druhého dne běsníci chátra odtáhla. Rozprchlé služebnictvo se začalo vracet. U svatého těla klečel věrný kněz Pavel, který ke kněžně Ludmile, pokud žila, lnul vždy přátelstvím. Byl v její blízkosti od jejího křtu sv. Metodějem a neodešel od ní ani v hodině její smrti.

S pocity strachu z hrůzného činu, jehož byl svědkem, vykonal spěšně vše, co bylo třeba ke křesťanskému pohřbu. Potom vložili mrtvé tělo kněžny Ludmily, zabalené do tkanin a bez rakve, do vykopané jámy blízko hradební zdi. Ve spěchu tělo přikryli jen dřevěným prknem a zahrabali. Nad hrobem postavili malý přístřešek.

Kněz Pavel byl v blízkosti sv. Ludmily od jejího křtu sv. Metodějem a neodešel od ní ani v hodině její smrti. S pocity strachu z hrůzného činu, jehož byl svědkem, vykonal spěšně vše, co bylo třeba ke křesťanskému pohřbu.

Kruté a podlé zavraždění kněžny bylo od samého počátku chápáno jako mučednická smrt. Postupem velmi krátké doby začala být Ludmila uctívaná prostým lidem jako světice.

Drahomíra regentkou

Zavražděním sv. Ludmily došlo v českém knížectví k násilnému převratu. Věrolomná Drahomíra se zmocnila výchovy svých synů a přivlastnila si majetek zavražděné tchýně. Budoucí panovník Václav se stal rukojmím její cizokrajné ozbrojené družiny.

Své dosud skrývané pohanství přiznala. Na novém dvoře se přestalo vyžadovat přísné dodržování křesťanské etiky prosazované sv. Ludmilou.

Opět se sloužilo modlám a chlípným bohyním plodnosti. Slavily se veselice podle pohanských obyčejů s tanci kněžek, omamnými nápoji ke cti Velkých matek a jiných smilných bohů. Po celé zemi české nastalo pronásledování kleriků a kněží slovanské liturgie.

Drahomíra mohla vládnout pouze s podporou najatých vrahů z pohanských krajin. Ti se podobali spíše dobytku, jsouce oddáni obžerství a smilstvu. Musela je uplácet velkým množstvím zlata a stříbra i vzácnými látkami nesmírné ceny a dělit se s nimi o moc. Hluboko v srdci však měla pouze své sobecké zájmy.Vrazi Ludmily se měli dočkat odplaty.

Dospívání Václava

Jak utíkala jinošská léta a Václav mužněl, moci chtivá matka Drahomíra stále více nesnášela synovu horlivou zbožnost a jeho skutky milosrdenství. Počala se chovat k Václavovi nepřátelsky:

„Václav, který nám má býti knížetem, byl špatně vychováván svou bábou Ludmilou. Nechce nám dovolovat kráčet navyklou cestou našich zvyklostí. Co si počneme, když zkažen od slovanských kněží už jako jinoch se stal takřka mnichem? Co bude dělat jako mladý muž nebo stařec?“

Drahomíra a její pohanští rádci mladého knížete zastrašovali hrozbami a působili mu četná příkoří. Jednali jako nerozumná zvířata, jako koně neovládaní uzdou. Tělo jim bylo k smyslným rozkoším, zákon a svědomí na obtíž.

Rozkol mezi vrahy

Vrahové sv. Ludmily se dočkali odměny za svůj čin. Svoji hrůznou službu si nechali dobře zaplatit. Tuna a Gomon se svojí ozbrojenou družinou udržovali Drahomíru po nějakou dobu u moci. V podstatě vládli v celé české zemi jako panovníci. Mezi nimi oběma narůstala časem nenávist a snaha se vzájemně zničit.

Drahomíra jimi oběma od počátku opovrhovala a nechtěla se s nimi dělit o moc. Všechny její myšlenky se zabývaly ve dne v noci pouze záhubou svých spoluviníků, protože v Čechách se proti ní zvedla, po zavraždění Ludmily, velká vlna odporu.

Drahomíra se tudíž snažila přesvědčit české velmože, že jedinými a skutečnými viníky smrti Ludmily jsou oni dva strůjci nepravosti. Musela jednat s rozvahou a rychle.

První spěšně uprchl ze strachu o život Tuna. Jako vyhnanec, všemi nenáviděn, bloudil po světě. Do své vlasti na severu se nikdy nevrátil. Všichni jeho příbuzní upadli v nemilost a byli zabiti.

Trest Gomona

Gomon sám byl při útěku dostižen, zajat a popraven. Proradná Drahomíra si všechen vztek jedovatého srdce vylila i na jeho potomcích. Všechny, od nejstaršího k nejmladšímu, nechala v jednom dni zahubit.

Ani jeden z vrahů sv. Ludmily nezůstal řízením prozřetelností naživu. Naplnila se slova z Matoušova evangelia: „Všichni, kteříž se meče chopí, mečem zahynou.“ To bylo první znamení svatosti blahoslavené Ludmily.

Frank Nekovář, Praha

Drahomíra a její pohanští rádci mladého knížete zastrašovali hrozbami a působili mu četná příkoří.

Amerikán z Lužic (10)

Životní příběh Štěpána Příkazského

Do Čaka jsem přijel v neděli po poledni. Chodil jsem ve městě po peróně a přemýšlel, co mě tu čeká. Vtom mě zaujala hromada beden s živými kuřaty. Přeslabikoval jsem nápis: Francesco Marvánek - hotel Moravia. Právě k ní přicházel jakýsi starší člověk. Dodal jsem si odvahu.

„Prosím, nejste vy pan Marvánek?"

„To jsem. A co má být?"

„Nezlobte se, že obtěžuji, ale chtěl bych vědět, zda jsou u vás nějací krajané."

„To si myslím, že jsou!" povídá nějak nakvašeně.

„A přišli během včerejšího dne?" Myslel jsem na Rusíny.

„Člověče, co je to za otázku? Vždyť vám povídám, že u mě jsou - a vždycky!" zařval na mě.

Ztratil jsem chuť k dalšímu hovoru a vykročil jsem z nádraží do středu města. Prvního chodce jsem se zeptal na hotel Moravia. Nebyl jsem od něj daleko. Za malou chvíli jsem stál již před zcela novou poschoďovou budovou. Byla výstavní. A takové mi připadalo celé město. Dýchal z něho jistý blahobyt.

Z otevřených oken hotelu se ozývala česká slova. Zněla mi jako rajská hudba. Dodal jsem si odvahy a vkročil dovnitř. U dveří seděl sám jeden mladík. U jiných stolů seděli krajané a hráli karty. K mladíkovi jsem si přisedl a představil se mu:

„Jsem Štefa Příkazský z Lužic!"

„Já jsem Petr Veselý ze Žižkova," pravil na oplátku a poručil dvě piva.

Postěžoval jsem si mu, že jsem ztratil v tom bídném Santiagu téměř tři měsíce.

„Jestli zde ale najdu nějakou práci..."

„Neměj strach, vždyť je sběr bavlny, kdy je každá ruka vzácná. Čakráři se přímo derou o každého sběrače. Vidíš tam toho tlustého? To je můj zaměstnavatel. Ten tě jistě rád vezme. Trochu si odpočiň, popij - a pak mu řekneš."

Potom se zadíval na můj kufr:

„Kam se s tím plahočíš? Co v tom vlastně máš?"

„Kromě nějakého šatstva a prádla tam mám ještě housle a dudy."

„Tak to vyndej a zahrej! Však jsme v hospodě!"

Povzbuzen těmi slovy otevřel jsem kufr a začal skládat dudy dohromady. Až byly vcelku, vzal jsem „kozlíka" do podpaždí a zmáčkl jej. Ve velké místnosti se to hlasitě rozléhalo. Začal jsem hrát slováckou píseň, k tomu ještě zpívat. Do toho se ozval hlas:

„Co tu vřeštíš s tou ‚kozou'? Necháš toho!"

Jako by mě někdo polil putnou studené vody. Ještě se mnou nikdo tak surově nejednal.

„Nic si z toho nedělej. Až starého Marjánka poznáš, jistě mu promineš. Je to starý křikloun, ale v jádru je to dobrý člověk. Krajanům velmi pomáhá," snažil se povzbudit mou skleslost Petr.

„Ale on už mi jednu podobnou lekci dal na nádraží. Dobře, půjdu tedy požádat tvého patrona, jestli by mi nedal zaměstnání."

Dodal jsem si odvahy a namířil si to přes celou hospodu ke stolu, kde se bavili hrou v karty čtyři hosté.

„Dobré odpoledne, pánové, odpusťte, že vyrušuju. Nevzal byste mě některý do práce?"

Nastalo ticho, jen ty karty pleskaly. Opakoval jsem tedy otázku. Zase trapné ticho. Hráli mariáš, proto si mě v napínavé hře nikdo nevšímal. A tak jsem se otočil a loudal se pomalu zpátky k Petrovi. Ten se pokoušel mi situaci vysvětlit.

„Za první jsou zabráni do hry, za druhé chybíš, že jsi oslovil všechny zároveň, neboť brát dělníky jeden druhému, to se pokládá za špatnost, za třetí, a to je to nejhorší, můj patron Gloza je hluchý jako pařez, proto tě v zápalu hry nevnímal. Víš co? Dáme tvůj kufr na vůz a za chvíli pojedeme, neboť na čakru máme šestnáct kilometrů."

Pak hlásil Glozovi, že je tady jeden Lužičan, který chce k němu na sběr bavlny.

„Vezmete ho?"

„To se ví, že ano. Dnes je každá ruka dobrá, lepší je bavlně v pytlích než v poli."

Pomohl jsem zapřáhnout muly. Petr si sednul na kozlík, patron vedle něj, já pak do vozu na prázdné pytle. Petr práskl bičem a čtyři muly se rozběhly rovinou.

Už se stmívalo, když jsme vjížděli u Glozů do dvora. Čako na mě udělalo dobrý dojem, neboť všude byla půda černá, úrodná. A stromy v pralese byly obrovské, staleté.

Byl jsem potěšen, že ze všech stran se ozývala česká řeč, a to jak na čakrách, tak na cestách, ba i ve městě. Obchodníci, aby získali klienty, zaměstnávali české prodavače a sami se učili českému jazyku.

Kromě hotelu Moravia scházeli se krajané ještě v hotelu Slavia a Sparta. Slováci zase měli svoje středisko v hotelu Tatra a v restaurantu Bubeník. Město Sáenz Peña dělalo dojem jakési malé republiky československé. Mezi lidmi všech vrstev byl vidět určitý blahobyt. V duchu jsem děkoval Rusínům, že mně dodali odvahu k cestě do Čaka.

Co se týče výdělku, zvláštní problémy tu nebyly. Plat byl úkolový. Kolik kilo každý dělník nasbíral, od toho se odvozoval jeho výdělek. Záleželo na tom, jak se kdo přičinil.

Každý večer se bavlna přivezla z pole, patron ji odvážil, zapsal do své knihy i do knížky sběrače. Na účet nasbírané bavlny si dělník vybíral během celého týdne živobytí, načež v sobotu se dělal pořádek, tedy účtování. Hospodář si odpočítal za vybranou stravu a zbytek dělníkovi vyplatil.

Byl jsem najatý jako sběrač. A ještě v noci jsem si mohl přivydělávat jako ošetřovatel bavlny, aplikující na ni postřik

proti škůdcům. Za to jsem dostával 5 pesos za každou noc, kdežto za celodenní sběr jsem si vydělal 4 pesa.

Minuly dny, kdy se nic zvláštního neudálo. Až se přiblížil 25. květen - národní svátek, den vyhlášení argentinské samostatnosti. Patron mi řekl, že v ten den bude v Moravii česká taneční zábava, kde se sjedou krajané z celé kolonie.

„Pojedu i já se svou rodinou, jestli chceš, jsi zván."

Pozvání jsem rád přijal. Byla to šance poznat nové krajany a trochu si povyrazit.

Petr zapřáhl čtyři muly a jeli jsme. Přesně tak, jak jsme jezdívali přes pole na hody.

Když jsme přijeli k hotelu, pomohl jsem mu vypráhnout tahouny a dát je do ohrady.

Vešli jsme do tanečního sálu. Málem jsem ztratil dech. To nebylo jako v Lužicích, kde sedmdesát párů mladých lidí tancuje v malebném kroji. Tady bylo na padesát rodin s dětmi i s nemluvňaty, tedy asi sedmdesát svobodných mladíků. Svobodné dívky byly tři, z nichž jedna vůbec netančila, což jsem poznal přímo na sobě. Dosud se mi nestalo, aby mě děvče odmítlo. Až tady. Musel jsem to ponížen odejít zapít do šenku.

Sedl jsem si potom k jednomu stolu a kriticky se vyjádřil na adresu zábavy. Bylo mi ale připomenuto toto:

„Mládenče, víš ty, že před dvanácti lety zde bylo rejdiště Indiánů a dravé zvěře? Až vojsko zatlačilo Indiány na sever do pustějšího kraje, uvolnila se tady úrodná půda. To bylo zájemců! Ponejvíce se tu usazovali Španělé a Italové, českých rodin bylo zpočátku asi dvanáct. Každá si mohla zabrat maximálně 100 hektarů půdy. Cena byla 5 pesos za hektar, na splátky za deset let. Zásluhou jednoho krajana z Velkých Bílovic se tady vytvořila česká bavlnářská kolonie, do níž se už dneska čítá 40 000 krajanů. Čaku se tu říká Zelené peklo, kde vládne pěstní zákon...," končil pantáta Říha delší výklad. Pomohl mi situaci tady pochopit natolik, že jsem se rozhodl, že tu zakotvím.

Dokonce jsem se na zábavě shledal s rodinou Tomáše Bočka, mého spolucestujícího z vlaku a lodi. Malá Anička, která vypadla tenkrát z vlaku, byla již zcela uzdravena. Zbyly jí v obličeji jen tři malé jizvy.

Přisedl jsem si k nim a vyprávěl svůj osud, oni zase mně ten jejich. Žili nyní u bratra na čakře, kde sbírali bavlnu. V příštím roce by se chtěli osamostatnit.

Také Rusíni byli zaměstnáni u Tomášova bratra Jana Bočka. Na stravu však chodili k Tomášově ženě. Prý je tam veselo. Zvali mě, abych se přestěhoval k nim. Dvakrát mě pobízet nemuseli.

Odskočil jsem si ke stolu Glozových a řekl jim, že jsem se setkal s přáteli, kteří mě zvou k nim - a dost možná, že to udělám.

Gloza tomu rád nebyl, neboť si mě oblíbil. Nechtěl mě ztratit. Měl ve mně spolehlivého dělníka, který u něj pracoval už více než dva měsíce.

Druhý den po zábavě, když se Petr chystal do města s bavlnou, požádal jsem Glozu, zda by mi dovolil svézt se s ním. Souhlasil, avšak ještě jednou se pokusil mi odchod rozmluvit. Bylo to marné. Vyplatil mi můj výdělek a přátelsky jsme se rozloučili.

Ve městě mě Petr vysadil ve dvoře, kde krajanská firma odkupovala bavlnu. Informoval jsem se tam o možném povozu, který by jel na pampu Calpon, kde žijí bratři Bočkovi. A měl jsem štěstí. Zrovna dva mladíci, bratři Říhovi, kteří vlastnili dvě čakry v blízkosti Jana Bočka, se chystali k odjezdu. Byli ochotni mě vzít.

Sedm kilometrů jim netrvalo více než půl hodiny, a stál jsem u Bočkovy brány. Psi na mě začali zuřivě štěkat. Hospodář vyšel z domu a okřikl je. Zároveň mi představil svého společníka, pana Šebelu a jeho paní. Byli to upřímní a uctiví lidé.

Blížilo se poledne. Přicházeli sběrači s naplněnými pytli bavlny. Poznal jsem mezi nimi Rusíny. Radostně mě vítali. Kromě mateřské řeči uměli ještě slovensky, španělsky a maďarsky. Všichni byli dobří zpěváci. O tom jsem byl přesvědčen. Zažil jsem s nimi po práci nádherné chvilky. Byly asi nejkrásnějšími v mém argentinském životě.

Všechno má ale svůj konec. Skončil i můj sběr bavlny a Rusíni se chystali na sklizeň kukuřice do provincie Santa Fé. Jako by s nimi na začátku června 1930 odešlo veškeré veselí.

Já s nimi neodešel proto, protože se mi nezamlouval toulavý život z provincie do provincie. Chtěl jsem zůstat v Čaku, které jsem si oblíbil. Taky jsem chtěl najít stálou práci. Ševela s Bočkem mi ji ale poskytnout nemohli. Měli jen jednoho stálého dělníka, a to Pepíka Čermáka. Poradili mi však, že jen dva kilometry od nich na sever žije starousedlík Jan Růčka, který potřebuje dělníka k práci s dobytkem. Zašel jsem tam. Nabídl mi 50 pesos a stravu. To bylo o 5 pesos více, než jsem měl dosud.

Když jsem o tom pověděl Čermákovi, prohodil: „Neradil bych ti toho člověka. Říká se o něm, že je krutý a že žádný člověk u něj nevydrží, ba kolikrát uteče v noci třebas i bez výplaty."

Neposlouchalo se to dobře. A že to nebyly jen klepy, poznal jsem velmi brzy.

U Růčků mi vykázali místo v kůlně na bavlnu. Hospodářská práce by mě u nich těšila, avšak to otrocké poddanství se opravdu těžko snášelo. Na pole se muselo vyjíždět ještě před východem slunce, návraty z něj bývaly často v noci. Jediným kladem byly peníze. Jinak jsem byl zařazen do inventáře, podobně jako Růčkova mula. Mí rodiče ale byli doma v nouzi, tak jsem trpěl.

Osud mi dopřál setkat se jednoho dne se dvěma krajany zedníky. Dodali mi odvahy, abych zkusil požádat jejich patrona o práci. Jel jsem do jejich města vlakem, ale neměl jsem štěstí. Jeden mi ujel, druhý jel jako hlemýžď, takže v cíli jsem byl až v noci. Měl jsem velmi málo času na vyřízení, takže k žádné smlouvě o práci nedošlo.

Ubíhal týden za týdnem, měsíc za měsícem, až jsem si spočítal, že rodičům jsem poslal už 4 000 Kčs. Ještě jeden tisíc a s utrpením bude konec. Vtom však přišel dopis od mamičky, a to docela jiného rázu:

„Milý synku, naše finanční situace je stále horší. Dluhů neubývá, naopak jich stále přibývá. Táta se oddal pití úplně. Odhodlali jsme se prodat dům, polnosti, dobytek, nářadí, pořídit si výbavu na cestu, koupit lodní lístky, poplatit dluhy a přijet za tebou. Snad se dá táta takto ještě zachránit, změníli způsob života. Po zaplacení všeho tady mohli bychom přivézt až 8 000 tisíc pesos. Co říkáš tomuto plánu?"

Nad dopisem jsem zajásal. Rýsovala se možnost shledat se se svými drahými a pracovat jako málokterá krajanská rodina. Čítala by šest dospělých lidí k práci. Mohli bychom si žít velmi slušně.

Po opětovném přečtení a dobrém uvážení jsem odepsal:

„Prodejte vše a co nejrychleji přijeďte, aby se neztratil drahocenný čas!"

S plánovaným příjezdem rodiny bylo na čase poohlédnout se po nějaké dobré čakře, abych měl své drahé kde ubytovat.

Byl konec ledna. V poli začínaly pukat bavlníkové bobule. Sběr bavlny se blížil. Moje pracovní smlouva se rovněž blížila ke konci. Snad žádný dělník nevydržel u Růčků tak dlouho jako já. Ukázalo se, že každé zlo je k něčemu dobré.

Kráčel jsem ulicí města a potkal pana Hanáka, jednoho z nejstarších kolonistů. Povídá:

„Nechtěl bys pracovat na mojí čakře napolovic, Štěpánku?"

Byla to obvyklá metoda starších čakrářů, kteří už dosáhli finančního zabezpečení a chtěli zbytek života prožít ve městě v klidu. Proto svou čakru dali z půlky k dispozici důvěryhodné osobě - s tím taky veškerou útratu, zisk i přírůstek na dobytku.

Důvěra pana Hanáka mě těšila. Přesto jsem poznamenal:

„Vždyť mě znáte jenom povrchně."

„Ba ne, Štěpánku. Znám tě docela dobře. Kdo vydrží u Ručky jedno hospodářské období, to už je doporučení samo o sobě a znamená, že to musí být dobrý dělník a zároveň dobrý a trpělivý člověk."

„Před nějakým časem by mě váš návrh velice potěšil. Teď jsem však dostal zprávu od rodičů, že prodají majetek v Evropě a přijedou za mnou. Proto bude nejlepší připravit nějakou čakru pro společný život celé rodiny, a to poměrně početné."

„Když je to takové, tak mnoho štěstí do začátku," přál mi pantáta Hanák.

Ještě jsem ho požádal do mých začátků v hospodářství o nějakou radu.

„To máš tak, Štěpánku, čím více bavlny, tím více dluhů naděláš!" odpověděl se smíchem.

Tomu jsem dobře neporozuměl. Až po několika letech, po různých neúspěších, jsem jeho slovům došel na kloub.

U Růčků jsem už skončil, přesto mi patron nabídl práci, ale jinou než v hospodářství. Měl jsem se postarat jako vedoucí party dělníků o sjízdnost cesty do města. Zkrátka ji udržovat v dobrém stavu.

Byl mi nabídnut výdělek více než dvojnásobný oproti sběru bavlny. Po krátkém rozmýšlení jsem nabídku přijal. Pracovali jsme na ošetřování nezpevněných cest čtyři. Časem dva z nás odešli. Zůstal jsem jenom já a Tonda Křivák ze Lhoty

Štěpán Příkazský (druhý zleva) s přáteli a harmonikářem

od Uherského Hradiště. I ve dvou nám šla práce od ruky. Čakráři nás chválili, jak se jim teď pohodlně jezdí. Ubytovali jsme se vždycky na čakře, která byla naší práci nejblíže. A pomalu jsme se blížili k čakře patřící Bočkovi a Sevelovi. Jaké bylo mé překvapení, když jsem tam zase potkal Rusíny. Nebylo s nimi ale už tak veselo jako vloni. Harmonikářovi Jánoši Chochláčovi se totiž jeho nástroj zcela rozpadl.

Následující noc se přihnala bouřka, že druhý den se nedalo v blátě pracovat. Ani sběrači nemohli jít do pole. A tak jsme se všichni shodli na tom, že vyrazíme do města za zábavou a odpočinkem.

Vešli jsme do jedné české restaurace a náhoda tomu chtěla, že zrovna tam seděl švec Jan Vlach a nabízel k prodeji svou dvouřadovou harmoniku. Byla to krásná heligonka, dobrá práce od Josefa Hlaváčka z Loun. Chtěl za ni jen 60 pesos. Dohodli jsme se velmi rychle. Ještě předtím jsem požádal Jánoše, aby na ni zahrál na zkoušku. Prohlásil, že je bezvadná. Deset pesos dal Toník, já doplatil zbytek. Harmonika byla naše.

Pak už bylo každý večer zase veselo. Jánoš zmáčkl harmoniku a hrál a hrál, stejně jako vloni.

Jedno ráno jsem odešel k panu Růčkovi, abych mu oznámil, že naše práce je skončena. Byl spokojen. Vypsal

platební rozkaz a poslal mě ke svému zeti Hvoždovi, neboť na čakře kvůli bezpečnosti nedržel velkou sumu peněz.

Když jsem se vrátil, oznámili mi, že Toník odešel. A to jen tak volně, bez ničeho.

Větřil jsem čertovinu, proto jsem nahlédl do svého napůl zavřeného kufru. Byl téměř prázdný. Už jsem tušil Toníkův plán. Dal si na sebe slušnější šaty a boty, harmoniku přes rameno a pokusí se z Hvoždy vytáhnout nějaké peníze, aby mohl upláchnout do Buenos Aires. To byl jeho sen. Kolena se pode mnou roztřásla. Je vůbec možné, aby můj výdělek z takové dřiny se proměnil v nic?

Oznámil jsem panu Šebelovi, co mi Toník vyvedl. Rozhodl jsem se, že musím co nejrychleji za ním. abych mu plán překazil. Pepík šel pro muly, zapřáhl je za vůz a vyjeli jsme ze dvora. Zastavili jsme u domu pana Hvoždy, Ten mi řekl, že Toník u něj sice byl, ale žádné peníze že mu nedal. Poděkoval jsem Hvoždovi za jeho opatrnost a vyrazili jsme s Pepíkem k restaurantu v naději, že tam Toníka najdeme. A nemýlil jsem se. Popíjel pivo, ale v dobré náladě ještě nebyl.

„Proč jsi měl tak napilno? Ani jsi na mě nepočkal. A proč jsi vzal s sebou harmoniku?"

„Počítal jsem, že si trochu zazpíváme a zahrajeme. Vždyť je sobota, nemyslíš?"

Museli jsme ještě vyřešit otázku harmoniky. Dal jsem mu 10 pesos, zamračil se a sebral je ze stolu. Vstal, něco zabreptal a odcházel k nádraží.

My jsme se s Pepíkem ve městě trochu zdrželi a pak se vrátili zpátky k Šebelovým na čakru. Tam byli překvapeni, jakou boudu na mě Toník ušil. Naštěstí mu to nevyšlo.

V tom čase se oženil Jan Boček. Nechal si vyplatit podíl ze společné čakry a celou ji nechal Šebelovi. Sám jel zkusit štěstí asi čtyřicet kilometrů na sever do divočejšího kraje. Kromě jeho nové manželky ho doprovázel i Pepík Čermák, dále asi tři Rusíni a Jánoš Chochláč. Já pak po zvážení, že tam je půda lacinější, navíc daleko úrodnější, připojil se také ke skupině těchto pionýrů.

Jeli jsme tam cestou necestou, lesními průseky i lagunami. Po vyjetí z nekonečného pralesa otevřela se nám pampa, bezlesá travnatá rovina. V centru této pampy stála chýše, která se ničím nelišila od chatrčí v Santiagu.

Ranč byl vyšší, i střecha byla pokryta došky z trávy. Okolo se rozkládalo více než 400 hektarů orné půdy. K tomu patřilo osmnáct tažných volů a deset ručních pluhů. I když to nebylo žádné moderní zařízení, dostalo se to od argentinské vlády poměrně lacino.

Půda byla černá. Úrodnější snad ani nešlo najít. Jediná nevýhoda byla, že v kraji žilo velké množství napůl civilizovaných domorodců. Mladší mluvili španělsky bídně, staří nerozuměli vůbec.

Přijeli jsme s Bočkem do deštivého počasí. Bavlna na nové čakře se musela rychle sesbírat - kde se vůbec dalo. Všude byly kaluže vody. Patron nám přidělil plechové nádoby, do nich se bavlna sbírala. Do pytlů to díky blátu nešlo.

Nakonec patron prohlásil, ať toho sbírání necháme, že bavlna stejně není prvotřídní. K tomu se přidala zpráva, že cena bavlny značně poklesla, takže sbírání se nevyplácelo. Situace byla více než neveselá.

Kam jsme se to dostali... Uvědomovali jsme si i s naším patronem, že se nacházíme uprostřed domorodců a že jsme nuceni přizpůsobit se jejich primitivnímu životu. Tady nebyla žádná československá kolonie. Tady to byl krok zpět. Proto nikomu nebylo do řeči, neřkuli do zpěvu. Ani jindy veselý Jánoš nehrál na harmoniku.

Večer jsme seděli při ohni a popíjeli maté. Náhle přijel do dvora muž a představil se jako Gregorio Orrego. Prohlásil že nám nese dobrou zprávu: že můžeme dostat bezplatně asi dvacet kilometrů na východ ležící prvotřídní půdu, která se hodí k pěstování bavlny.

Pro mne to byla zpráva dobrá - zabrat půdu zadarmo a splácet ji po letech. Rozhodli jsme, že se pokusíme o zábor. Ke mně se připojil Pepík Čermák a domorodec Mesa. Boček nám přislíbil pomoc formou půjčky tří párů volů, ručních pluhů a vozu. Boj o další existenci mohl začít.

HOSPODÁŘEM NA VLASTNÍM

Do místa nového podnikání jsme přijeli ještě za tmy. Udělali jsme oheň a začali pít maté. Čekali jsme, až začne svítat, abychom mohli začít pracovat. Byli jsme informováni, že každému bude patřit tolik půdy, kolik si dokola oboře. Nakonec jsme si rozdělili plochu velkou nejméně tisíc hektarů. Trvalo nám to asi do dvou hodin odpoledne.

Citelně nám tu ale chyběla voda. Museli jsme vykopat studni. Pod jedním stromem jsem našel malou prohlubeň. Stala se středobodem budoucího zdroje vody. A pustili jsme se do práce.

Až do tří metrů hloubky jsme vyhazovali hlínu lopatou. Pak už to šlo velmi těžko. Museli jsme si provizorně sestavit z toho, co jsme měli a co nám přišlo pod ruku, soupravu ke hloubení studny. Dál už nás čekala úmorná práce. Přesto jsme se metr za metrem dostávali hlouběji.

Slunce se blížilo k západu, když jsem chlapcům z výkopu hlásil, že hlína je mokrá. Pramen vody byl nablízku.

Pojednou kde se vzal, tu se vzal, objevil se nade mnou strážník a křičel, co že tu dělám. Zdůrazňoval, zda si uvědomujeme, že páchámе cosi protizákonného.

„Chcete uposlechnout zákon a co nejrychleji zmizet?"

„Když půjdou všichni, půjdeme také."

Rozhlédl jsem se kolem. Okolní zájemci o půdu rychle odjížděli pryč. Dokonce i ten, co to spískal - Gregorio Orrego. Nerozuměl jsem této situaci, nicméně i my se rozhodli odjet. K Bočkům jsme přijeli těsně před půlnocí, celí rozmrzelí nad nepodařeným záborem.

Asi za týden jsme se dozvěděli podrobnosti. Za všechno mohl Orrego. Kvůli podvodu ho hledala policie. Kdybychom nezpanikařili a na záboru vydrželi, nikdo by nás nevyhnal, a tak jsme se tam jeli znovu podívat. Na naší půdě už byli jiní, dokonce tam už měl kdosi postavený i ranč. Zábor se nám tedy nevydařil. Bylo zapotřebí se poohlédnout po jiné čakře, kde by rodina mohla mít svůj domov.

V Bočkově sousedství žil jeden Ital. Měl čakru asi 100 hektarů velkou a oplocenou. Bylo na ní dřevěné stavení s plechovou střechou. Půda byla velmi zaplevelená, ale byla výborné jakosti. Nabízel ji za 2 000 pesos. Nebyla to cena nikterak přemrštěná. Jediný problém byl v tom, že já tu sumu neměl. Pouze kdyby chtěl počkat, až přijedou rodiče. Ital řekl, že na peníze nespěchá. Jenom žádal záruku od nějakého majetného člověka. Vzpomněl jsem si na krajanský velkoobchod bratrů Derkových, kteří ve městě úvěry pomáhali mnoha krajanům v kolonii. Boček mě k nim odvezl.

Nepomohl mi dopis od rodičů, v němž slibovali, že přivezou až 8 000 pesos, ale opět to, že jsem u Růčka vydržel celou jednu pracovní sezónu. Bratři to dobře věděli a podle toho soudili, že jsem pracovitý a dobrý člověk. Na základě toho mi byli ochotni podepsat záruku a dát úvěr.

Ve městě jsem pak sehnal deset koní, od Hvoždy pak jeden pérový vůz. U Derků jsem nakoupil cukr, mouku, brambory a další potraviny. Jinde jsem sehnal pluh a bránu. V hotelu Slavia mi dali balík vojtěšky pro koně a vodu k pití.

No a když už jsem byl ve městě, rozhodl jsem se tam poobědvat. Ke stolu mě u oběda přišel požádat o zaměstnání jakýsi mladík. Představil se jako František Horný ze Strážnice. Vzal jsem ho. Na čakru jsem se vracel nejen s docela slušnou výbavou k hospodaření, ale i s dělníkem.

Nový den jsme zahájili poradou. Mesovi, jenž měl ženu i dítě, jsem vykázal místo v jednom rohu dřevěného domku. Dal si tam širokou postel a tu zastínil oponou sešitou z pytlů, aby měl alespoň nějakou rodinnou intimitu.

Bývalý majitel mi nechal k bezplatnému užívání pět volů a tři ruční pluhy. Dalších šest volů jsem si pronajal od jednoho dobytkáře, a to jen na orání po dobu asi dvou měsíců.

Frantíka jsem určil na práci s koňmi. Do nového sedáku zapřahal čtyři dopoledne a čtyři odpoledne. Mesa a jeho pomocník orali, já pak vysekával kořeny a pařezy, kterých tu bylo požehnaně.

Slunce nám do práce notně připalovalo. Paní Mesová nám dělala kuchařku. Byla mladičká, na rukou nosila dítě, ačkoliv sama jím ještě byla. Praxi ve vaření neměla žádnou. Když začala vařit fazoli, pak ji vařila celý týden. Když jsem ji upozornil, aby vařila něco jiného, tak vařila celý týden čočku. Když mě to dopálilo a vybídl jsem ji ke změně, týden byly jen nudle.

V této situaci jsem si vzpomněl na Františku, černookou švitorku. Poznal jsem ji jako osmiletou dívenku v Dolních Bojanovicích. V jedny hody mi ji tam za nevěstu dával její otec.

„Kolik že máš let?“ ptal jsem se děvčátka.

„Už mám osm let!“

„Tedy nevěsta pro mě akorát,“ smál jsem se.

Když mě potom Lužičané a přátelé odjinud vyprovázel: na nádraží, byla mezi nimi i Františka. To už nebylo dítě, to byla černooká a černovlasá kráska, která na mou otázka, zdali by za mnou přijela do Argentiny, odpověděla kurážně, že ano. Tak na tu jsem si vzpomněl. Ano - napíši jí dopis a připomenu jí její slib.

Odpověď nedala na sebe dlouho čekat. Psala mi, že přijet nemůže, že má nemocné rodiče a bratra na studiích.

Dozrávaly slunečnice. Sklizeň jsme dávali do pytlů. Bylo jich tolik, že bychom museli s nákladem do města třikrát. Požádal jsem tedy souseda Santiaga Gomeze, zda by mi nepůjčil větší vůz. Ochotně vyhověl. Paní mi nabídla nejprve židli a pokynula dceři, aby mi podala maté.

Krásou dívky jsem byl omráčen. Byla to čistokrevná kreolka, potomkyně španělského rodu. Na rozdíl od Františky, jež byla ve tváři snědá, tato dívka byla ve tváři bělostná, droboučkého obličeje, černých očí i černých vlasů. Když jsem se otázal na věk, řekli mi, že už jí bylo dvanáct let.

„Líbí se mi,“ přiznal jsem.

„Kdyby měla o nějaký rok více, požádal bych vás, abyste mi ji dali za manželku.“

„I tak o ni můžeš požádat. Vždyť už je dospělá!“

Jak může být dospělá, když v ní vidím dítě?

Pak jsem k nim přišel asi za měsíc, abych se na ni podíval a něco více se o ní dozvěděl. Nikde jí nebylo.

„Vdala se. Byla nabídnuta tobě, ale neměl jsi o ni zájem, tak přišel jiný... a ten ji dostal,“ řekl mi její bratr.

Pro neznalost a nepochopení cizích zvyků jsem tak přišel o možnost oženit se s krásným děvčetem.

Pokračování příště

HLASY NÁRODA - VOICES OF THE NATION - Měsíčník České Misie v Chicagu - Vydává Česká Misie - náboženské a kulturní středisko 9415 Rochester Ave., Brookfield, IL 60513. Mobil: (708) 533 - 1050. Telefon + Fax: (708) 255 - 5117, E-mail: velehradchicago@comcast.net Řídí: Mons. Dušan Hladík s redakční radou. Adresa: HLASY NÁRODA 9415 Rochester Ave., Brookfield, IL 60513. Roční předplatné (12 čísel) – USA osobní odběr 30.00 USD, USA poštou 1.třída 50.00 USD, Canada letecky 65.00 USD, Cizina letecky 90.00 USD. Jednotlivé číslo 2.50 USD. Šeky pište na CZECH MISSION. Nevyžádané rukopisy se nevracejí, redakce si vyhrazuje právo zaslané články a dopisy zkrátit, aniž by tím byl změněn jejich původní obsah. V otázkách soukromých zjevení, která dosud nebyla schválena církví, se plně podřizujeme definitivnímu rozhodnutí církevní autority.

„Jízda králů“

v provedení desetiletého Teodora Šťastného a 29 krojovaných jezdců z obce Skoronice v srpnu roku 2023

„Jízda králů“ je moravsko-slovácký, hanácký a brněnský lidový obyčej. Většinou byl a dosud je spojen s křesťanským svátkem Letnic. Od roku 2011 je „Jízda králů“ zapsaná organizací UNESCO na seznamu „Mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva“. Nejpopulárnější je v moravsko-slováckém Vlčnově, kde má minimálně 200 letou tradici. Na Dolňácku se jezdí ve Skoronicích u Kyjova. „Jízda králů“ se koná také v lokalitách Kunovice, Hluk, Kyjov a v některých dalších obcích.

Na Hané jsou to Doloplazy a Chropyně, ve kterých má název „Jízda krále Ječmínka“. Obnovená byla i v hanáckém městě Kojetín. Znovu zavedená byla v Hroznové Lhotě, kde ji v 90. letech 20. století několikrát jezdívaly dívky. Na Brněnsku se jezdí téměř každoročně v obci Troubsko. Tam ji nazývají „Honění krále“. Jednou za 7 let bývá provozována v Ketkovicích, kde ji nazývají „Vožení krála“.

Vznik této tradice je nejasný. Koncem 19. století se objevila řada snah dát těmto slavnostem historický podtext. Hypotézy vzniku „Jízdy králů“ vzešly především z okruhu moravské inteligence. Měly v sobě pravděpodobně vlasteneckou motivaci poukázat na některé významné události v dějinách Velké Moravy a Českého království. Mělo se jednat o:

a) hledání velkomoravského krále Mojmíra II. Ten po prohrané bitvě Velkomoravanů a Bavorů s maďarskými vojsky u dnešního města Bratislava roku 907 beze stopy zmizel, nebo

b) návrat 12 letého krále Václava II. do Čech roku 1283 ze svého zajetí u Oty Braniborského, nebo

c) útěk uherského krále Matyáše Korvína, poraženého v bitvě u Uherského Brodu dne 2. 11. 1469 vojskem Jindřicha z Poděbrad, který byl synem českého krále Jiřího z Poděbrad. Král Matyáš Korvín se měl převléci za ženu, ozdobit se pentlemi a do úst vložit růži, aby se hlasem neprozradil. Jelikož utíkal z prohrané bitvy zcela bez prostředků, musel žádat vesničany o jídlo a pití než se dostal na svůj hrad v uherském Trenčíně, anebo

d) hledání mýtického hanáckého krále Ječmínka, ukrytého v obilí. Podobný zvyk byl provozován také v jižních Čechách, kde při hře na hledání krále se dětský „král“ utíkal schovat do obilí, aby ho pak ostatní účastníci hry hledali.

Tisíce diváků si nenechaly ujít poslední vrchol programu letošního „Slováckého roku 2023“. „Jízdu králů“ městem Kyjov provedli krojovaní chlapci z nedaleké obce Skoronice. Krále, převlečeného do dívčího kroje s červenou růží v ústech, letos představoval 10 letý Teodor Šťastný. Doprovázelo ho 29 krojovaných jezdců sedících na slavnostně zdobených koních.

„Jízdu králů“ jezdí chlapci od 17 do 28 roků, ale stalo se, že účastníkem jízdy byl i 50 letý jezdec. Věk není omezen, někteří účastníci jezdí „Jízdu králů“ několik roků po sobě. Rozdělují se na pobočníky, vyvolávače, „děkovníky“ a výběrčí. Vyvolávači předem připravené texty vyvolávají směrem na jednotlivé domy v obci či ve městě.

V den konání „Jízdy králů“ brzy ráno odcházejí chlapci do okolních obcí pro koně. Koně se musí předem nakrmit, napojit, vyčesat a nazdobit. Zdobení koní dělaly dříve dívky, dnes se ho účastní celé rodiny. Chlapci mají na sobě už doma oblečené kyjovské kroje a po 9. hodině dopolední se řadí s nazdobenými koňmi na návsi. Pak jedou společně ke starostovi obce pro souhlas. Ke starostovi je vyslána delegace „vyslanců“. Tvoří ji praporečník s uvázaným na žerdi tureckým šátkem a 3 „vyvolávači“. Starosta podepíše předem připravenou, slavnostně zdobenou listinu a dá jim souhlas k „Jízdě králů“ slovy:

„V naší obci odedávna
dobrý zvyk je vídat,
chasu v kroji na koních
mezi námi vítat.
Povolení máte.
Krále hleďte chrániti,
aby vám ho nemohli
cizí lidé zajmouti!“

Praporečník s tureckým šátkem na žerdi se s delegací vrací k ostatním a jede pak v čele průvodu. Za ním jedou 3 vyvolávači, za nimi dětský král převlečený do ženského kroje. Červenou nebo bílou růží stále svírá mezi zuby ve svých ústech. Krále chrání 2 krojovaní pobočníci. Dále jedou 4 jezdci jako doprovod, 4 výběrčí darů a 4 děkovníci. Kavalkáda objíždí všechny ulice ve vsi nebo ve městě. Volají ke všem domům a k jejich majitelům různé „vyvolávky“, výběrčí shromažďují dary. Většinou je to víno, slivovice a peníze.

„Jízda králů“ končí kolem 13:30 hodin odpoledne. Poté se koná koncert dechové hudby a taneční zábava.

Z informací zveřejněných na vyhledávači „seznam.cz“ připravil Jiří Kachlík, Brno

Foto na zadní straně:
„Jízda králů“ projíždějící Kyjovem dne 13. 8. 2023.
Byl to závěrečný den festivalu „Slovácký rok 2023“

